הלכה · משנה תורה · ספר נזיקין

משנה תורה, הלכות גניבה

רבנו משה בן מימון [הרמב"ם]

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

משנה תורה, הלכות גניבה

רבנו משה בן מימון [הרמב"ם]

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/משנה-תורה-הלכות-גניבה/
הקובץ נוצר ב־18 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
פרק ב 6
פרק ג 8
פרק ד 10
פרק ה 11
פרק ו 13
פרק ז 14
פרק ח 16
פרק ט 17

פרק א

א כָּל הַגּוֹנֵב מָמוֹן מִשְׁוֵה פְּרוּטָה וּלְמַעְלָה עוֹבֵר עַל לֹא תַּעֲשֶׂה שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא יט יא) "לֹא תִגְנֹבוּ". וְאֵין לוֹקִין עַל לָאו זֶה שֶׁהֲרֵי נִתַּן לְתַשְׁלוּמִין שֶׁהַגַּנָּב חִיַּבְתּוּ תּוֹרָה לְשַׁלֵּם. וְאֶחָד הַגּוֹנֵב מָמוֹן יִשְׂרְאֵל אוֹ הַגּוֹנֵב מָמוֹן עַכּוּ"ם וְאֶחָד הַגּוֹנֵב אֶת הַגָּדוֹל אוֹ אֶת הַקָּטָן:

ב אָסוּר לִגְנֹב כָּל שֶׁהוּא דִּין תּוֹרָה. וְאָסוּר לִגְנֹב דֶּרֶךְ שְׂחוֹק אוֹ לִגְנֹב עַל מְנָת לְהַחֲזִיר אוֹ עַל מְנָת לְשַׁלֵּם הַכֹּל אָסוּר שֶׁלֹּא יַרְגִּיל עַצְמוֹ בְּכָךְ:

ג אֵיזֶה הוּא גַּנָּב זֶה הַלּוֹקֵחַ מָמוֹן אָדָם בַּסֵּתֶר וְאֵין הַבְּעָלִים יוֹדְעִים. כְּגוֹן הַפּוֹשֵׁט יָדוֹ לְתוֹךְ כִּיס חֲבֵרוֹ וְלָקַח מְעוֹתָיו וְאֵין הַבְּעָלִים רוֹאִין. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה. אֲבָל אִם לָקַח בְּגָלוּי וּבְפַרְהֶסְיָא בְּחָזָק יָד אֵין זֶה גַּנָּב אֶלָּא גַּזְלָן. לְפִיכָךְ לִסְטִים מְזֻיָּן שֶׁגָּנַב אֵינוֹ גַּזְלָן אֶלָּא גַּנָּב אַף עַל פִּי שֶׁהַבְּעָלִים יוֹדְעִים בְּשָׁעָה שֶׁגָּנַב:

ד גַּנָּב שֶׁהֵעִידוּ עָלָיו עֵדִים כְּשֵׁרִים שֶׁגָּנַב חַיָּב לְשַׁלֵּם שְׁנַיִם לְבַעַל הַגְּנֵבָה. אִם גָּנַב דִּינָר מְשֻׁלָּם שְׁנַיִם. גָּנַב חֲמוֹר אוֹ כְּסוּת אוֹ גָּמָל מְשֻׁלָּם שְׁנַיִם בְּדָמֶיהָ. נִמְצָא מַפְסִיד כַּשִּׁעוּר שֶׁבִּקֵּשׁ לְחַסֵּר אֶת חֲבֵרוֹ:

ה גַּנָּב שֶׁהוֹדָה מֵעַצְמוֹ שֶׁגָּנַב מְשֻׁלָּם אֶת הַקֶּרֶן וּפְטוּר מִן הַכֶּפֶל שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כב ח) "אֲשֶׁר יַרְשִׁיעֶן אֱלֹהִים יְשַׁלֵּם שְׁנַיִם" וְלֹא הַמַּרְשִׁיעַ אֶת עַצְמוֹ מְשֻׁלָּם שְׁנַיִם. וְהוּא הַדִּין לְכָל הַקְּנָסוֹת שֶׁהַמּוֹדֶה בָּהֶן פָּטוּר:

ו תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל נוֹהֲגִין בַּכֹּל חוּץ מִשֶּׂה וְשׁוֹר שֶׁהַגּוֹנֵב אֶת הַשּׁוֹר אוֹ אֶת הַשֶּׂה וְטָבַח אוֹ מָכַר מְשֻׁלָּם עַל הַשֶּׂה תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וְעַל הַשּׁוֹר תַּשְׁלוּמֵי חֲמִשָּׁה:

ז אֶחָד הָאִישׁ וְאֶחָד הָאִשָּׁה שֶׁגָּנְבוּ חַיָּבִין לְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל וְתַשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה. הָיְתָה אֵשֶׁת אִישׁ שֶׁאֵין לְהּ לְשַׁלֵּם הֲרֵי הַכֶּפֶל עָלֶיהָ חוֹב עַד שֶׁתִּתְגָּרֵשׁ אוֹ יָמוּת בַּעְלָהּ וּבֵית דִּין נִפְרָעִים מִמֶּנָּה:

ח קָטָן שֶׁגָּנַב פָּטוּר מִן הַכֶּפֶל וּמַחֲזִירִין לוֹ דָּבָר הַגָּנוּב מִמֶּנּוּ. וְאִם אָבְדוּ אֵינוֹ חַיָּב לְשַׁלֵּם אַף הַקֶּרֶן וַאֲפִלּוּ לְאַחַר שֶׁהִגְדִּיל:

ט הָעֶבֶד שֶׁגָּנַב פָּטוּר מִן הַכֶּפֶל וּבְעָלָיו פְּטוּרִין שֶׁאֵין אָדָם חַיָּב עַל נִזְקֵי עַבְדָּיו אַף עַל פִּי שֶׁהֵן מָמוֹנוֹ מִפְּנֵי שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן דַּעַת וְאֵינוֹ יָכוֹל לְשָׁמְרָן שֶׁאִם יַכְעִיסֶנּוּ רַבּוֹ יֵלֵךְ וְיִדְלִיק גְּדִישׁ בְּאֶלֶף דִּינָר וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה מִשְׁאָר נִזְקִין. נִשְׁתַּחְרֵר הָעֶבֶד חַיָּב לְשַׁלֵּם אֶת הַכֶּפֶל:

י רָאוּי לְבֵית דִּין לְהַכּוֹת אֶת הַקְּטַנִּים כְּפִי כֹּחַ הַקָּטָן עַל הַגְּנֵבָה כְּדֵי שֶׁלֹּא יְהִיוּ רְגִילִין בָּהּ. וְכֵן אִם הִזִּיקוּ שְׁאָר נִזְקִין. וְכֵן מַכִּין אֶת הָעֲבָדִים שֶׁגָּנְבוּ אוֹ שֶׁהִזִּיקוּ מַכָּה רַבָּה כְּדֵי שֶׁלֹּא יְהִיוּ רְגִילִין לְהַזִּיק:

יא הָיְתָה הַגְּנֵבָה בְּיַד הַגַּנָּב וְהִשְׁבִּיחָה מֵאֵלֶיהָ כְּגוֹן כִּבְשָׂה שֶׁיָּלְדָה וּגְזָזָהּ מְשַׁלֵּם אוֹתָהּ וְאֶת גִּזּוֹתֶיהָ וְאֶת וַלְדוֹתֶיהָ. וְאִם אַחַר יֵאוּשׁ יָלְדָה וּגְזָזָהּ מְשַׁלֵּם כִּשְׁעַת הַגְּנֵבָה. הוֹצִיא עָלֶיהָ הוֹצָאָה וְהִשְׁבִּיחָהּ כְּגוֹן שֶׁפִּטְּמָהּ הֲרֵי הַשָּׁבַח שֶׁל גַּנָּב אֲפִלּוּ לִפְנֵי יֵאוּשׁ. וּכְשֶׁמַּחְזִיר הַגְּנֵבָה עִם הַכֶּפֶל נוֹטֵל הַשָּׁבַח מִן הַבְּעָלִים אוֹ מְחַשְּׁבִין לוֹ מִן הַכֶּפֶל:

יב הַגְּנֵבָה עַצְמָהּ שֶׁהִיא בְּיַד הַגַּנָּב וְלֹא נִשְׁתַּנִּית חוֹזֶרֶת לִבְעָלֶיהָ בֵּין לִפְנֵי יֵאוּשׁ בֵּין לְאַחַר יֵאוּשׁ אֶלָּא שֶׁאַחַר יֵאוּשׁ הַשָּׁבַח לַגַּנָּב כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. נִשְׁתַּנִּית הַגְּנֵבָה בְּיַד הַגַּנָּב קְנָאָהּ וְקָנָה שִׁבְחָהּ אֲפִלּוּ לִפְנֵי יֵאוּשׁ וְאֵינוֹ מְשַׁלֵּם אֶלָּא דְּמִים:

יג גָּנַב כְּחוּשָׁה וְהִשְׁמִינָה אוֹ שְׁמֵנָה וְהִכְחִישָׁה מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל אוֹ תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה כִּשְׁעַת הַגְּנֵבָה. גָּנַב טָלֶה וְנַעֲשָׂה אַיִל עֶגֶל וְנַעֲשָׂה שׁוֹר מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל כִּשְׁעַת הַגְּנֵבָה. טָבְחוֹ אוֹ מְכָרוֹ אַחַר שֶׁהִגְדִּיל נַעֲשָׂה שִׁנּוּי בְּיָדוֹ וְקָנָהוּ וְשָׁלוֹ הוּא טוֹבֵחַ וְשָׁלוֹ הוּא מוֹכֵר וְאֵינוֹ מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה:

יד גָּנַב בְּהֵמָה אוֹ כְּלִי וְכִיּוֹצֵא בָּהֶן וּבִשְׁעַת הַגְּנֵבָה הָיָה שָׁוֶה אַרְבָּעָה וְעַכְשָׁו בִּשְׁעַת הַעֲמָדָה בַּדִּין שָׁוֶה שְׁנַיִם מְשַׁלֵּם קֶרֶן כִּשְׁעַת הַגְּנֵבָה וְתַשְׁלוּמֵי כֶּפֶל אוֹ אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה כִּשְׁעַת הַעֲמָדָה בַּדִּין. הָיָה שָׁוֶה בִּשְׁעַת הַגְּנֵבָה שְׁנַיִם וּבִשְׁעַת הַעֲמָדָה בַּדִּין אַרְבָּעָה אִם שָׁחַט אוֹ מָכַר אוֹ שָׁבַר הַכְּלִי אוֹ אִבְּדוֹ מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל אוֹ אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה כִּשְׁעַת הַעֲמָדָה בַּדִּין. וְאִם מֵתָה הַבְּהֵמָה אוֹ אָבַד הַכְּלִי מֵאֵלָיו מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל כִּשְׁעַת הַגְּנֵבָה:

טו מִי שֶׁגָּנַב כְּלִי וּשְׁבָרוֹ אוֹ פִּחֲתוֹ אוֹ נִשְׁבַּר אוֹ נִפְחַת מֵאֵלָיו אֵין שָׁמִין לוֹ הַפְחָת אֶלָּא רוֹאִין כַּמָּה הָיָה שָׁוֶה אוֹתוֹ הַכְּלִי וּמְשַׁלֵּם לַבְּעָלִים שְׁנַיִם בְּדָמָיו וְהַכְּלִי הַשָּׁבוּר יִהְיֶה לַגַּנָּב. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה. וְאִם רָצוּ הַבְּעָלִים לִטֹּל הַכְּלִי הַשָּׁבוּר וִישַׁלֵּם לָהֶם הַפְחָת וְהַכֶּפֶל שׁוֹמְעִין לָהֶן:

טז הַגַּנָּב שֶׁגָּנַב וְטָבַח אוֹ מָכַר לִפְנֵי יֵאוּשׁ בְּעָלִים אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא קָנָה לוֹקֵחַ וַהֲרֵי הַגְּנֵבָה חוֹזֶרֶת בְּעַצְמָהּ מִיַּד הַלּוֹקֵחַ הֲרֵי זֶה מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה. וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר אִם טָבַח אוֹ מָכַר לְאַחַר יֵאוּשׁ שֶׁהוּא מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה שֶׁהֲרֵי הוֹעִיל בְּמַעֲשָׂיו וְקָנָה הַלּוֹקֵחַ:

יז הַגּוֹנֵב מִגַּנָּב אַחֵר אַף עַל פִּי שֶׁנִּתְיָאֲשׁוּ הַבְּעָלִים אֵינוֹ מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל וְאִם טָבַח וּמָכַר אֵינוֹ מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה לַגַּנָּב הָרִאשׁוֹן שֶׁהֲרֵי דִּין הַבְּהֵמָה הַזֹּאת לַחֲזֹר בְּעֵינֶיהָ לַבְּעָלִים וְלֹא קָנָאָהּ הַגַּנָּב וְלַבְּעָלִים אֵינוֹ מְשַׁלֵּם הַכֶּפֶל אוֹ אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה מִפְּנֵי שֶׁלֹּא גְּנָבָהּ מֵרְשׁוּתָן:

יח גָּנַב וְטָבַח וּבָא גַּנָּב אַחֵר וְגָנַב. הַגַּנָּב הָאַחֲרוֹן מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל לַגַּנָּב הָרִאשׁוֹן שֶׁהֲרֵי קָנָה בְּשִׁנּוּי מַעֲשֶׂה וְגַנָּב הָרִאשׁוֹן מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה. גָּנַב וּמָכַר וּבָא אַחֵר

וְגָנַב מִן הַלּוֹקֵחַ. אִם נִתְיָאֲשׁוּ הַבְּעָלִים הֲרֵי הָרִאשׁוֹן מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה וְהַגַּנָּב הַשֵּׁנִי מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל וְאִם לֹא נִתְיָאֲשׁוּ הַבְּעָלִים אֵין הָאַחֲרוֹן מְשַׁלֵּם אֶלָּא קֶרֶן בִּלְבַד:

פרק ב

א הַגּוֹנֵב אֶת הָעַכּוּ"ם אוֹ שֶׁגָּנַב נִכְסֵי הֶקְדֵּשׁ אֵינוֹ מְשַׁלֵּם אֶלָּא הַקֶּרֶן בִּלְבַד שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כב ח) "יְשַׁלֵּם שְׁנַיִם לְרֵעֵהוּ" לְרֵעֵהוּ וְלֹא לַהֶקְדֵּשׁ לְרֵעֵהוּ וְלֹא לְעַכּוּ"ם. וְכֵן הַגּוֹנֵב קָדָשִׁים מִבֵּית בַּעֲלֵיהֶן בֵּין קָדְשֵׁי קָדָשִׁים בֵּין קָדָשִׁים קַלִּים בֵּין קָדָשִׁים שֶׁאֵין הַבְּעָלִים חַיָּבִין בְּאַחֲרָיוּתָן בֵּין קָדָשִׁים שֶׁהַבְּעָלִים חַיָּבִין בְּאַחֲרָיוּתָן הֲרֵי זֶה פָּטוּר מִן הַכֶּפֶל וּמִתַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כב ו) "וְגָנַב מִבֵּית הָאִישׁ" וְלֹא מִבֵּית הֶקְדֵּשׁ:

ב וְכֵן הַגּוֹנֵב עֲבָדִים וּשְׁטָרוֹת וְקַרְקָעוֹת אֵינוֹ מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל. שֶׁלֹּא חִיְּבָה הַתּוֹרָה הַכֶּפֶל אֶלָּא בְּמִטַּלְטְלִין שֶׁגּוּפָן מָמוֹן שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כב ח) "עַל שׁוֹר עַל חֲמוֹר עַל שֶׂה עַל שַׂלְמָה". אֲבָל הָעֲבָדִים הֵקִּישׁוּ לְקַרְקָעוֹת שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כה מו) "וְהִתְנַחַלְתֶּם אֹתָם לִבְנֵיכֶם". וְהַשְּׁטָרוֹת אֵין גּוּפָן מָמוֹן:

ג הַגּוֹנֵב פָּטֶר חֲמוֹר שֶׁל חֲבֵרוֹ קֹדֶם שֶׁיִּפְדֶּה מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל לַבְּעָלִים. שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ עַכְשָׁו שֶׁלּוֹ רָאוּי לִהְיוֹתוֹ לוֹ אַחַר שֶׁיִּפְדֶּה:

ד הַגּוֹנֵב טְבָלוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ וַאֲכָלוֹ מְשַׁלֵּם לוֹ דְּמֵי טִבְלוֹ. וְכֵן אִם גָּנַב חֶלְבּוֹ וַאֲכָלוֹ מְשַׁלֵּם לוֹ דְּמֵי חֶלְבּוֹ:

ה גָּנַב תְּרוּמָה מִבְּעָלֶיהָ הַיִּשְׂרְאֵלִים שֶׁהִפְרִישׁוּהָ אֵינוֹ מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל. שֶׁאֵין לָהֶם בָּהּ אֶלָּא טוֹבַת הֲנָאָה וְטוֹבַת הֲנָאָה אֵינָהּ מָמוֹן:

ו הַגּוֹנֵב מֹשֶׁל אָבִיו וְטָבַח אוֹ מָכַר וְאַחַר כָּךְ מֵת אָבִיו מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה. וְאִם מֵת אָבִיו וְאַחַר כָּךְ טָבַח אוֹ מָכַר מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל וְאֵינוֹ מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה. גָּנַב וְטָבַח אוֹ מָכַר וְאַחַר כָּךְ הִקְדִּישׁ מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה. וְאִם הִקְדִּישׁ וְאַחַר כָּךְ טָבַח אוֹ מָכַר אַף עַל פִּי שֶׁהִקְדִּישׁוֹ קָדָשִׁים קַלִּים מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל וְאֵינוֹ מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים כְּשֶׁהִקְדִּישׁ אַחַר יֵאוּשׁ. אֲבָל אִם הִקְדִּישׁ לִפְנֵי יֵאוּשׁ אֵינוֹ קָדוֹשׁ וְאִם טָבַח אוֹ מָכַר מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה:

ז הִקְדִּישׁוּ הַבְּעָלִים וְהוּא בְּבֵית הַגַּנָּב אֵינוֹ קָדוֹשׁ לְפִי שֶׁאֵינוֹ בִּרְשׁוּתָן וְאַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נִתְיָאֲשׁוּ. וְאִם טָבַח אוֹ מָכַר אֲפִלּוּ אַחַר הֶקְדֵּשָׁן מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה:

ח הַשּׁוֹחֵט וְנִתְנַבְּלָה בְּיָדוֹ וְהַנּוֹחֵר וְהַמְעַקֵּר מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל בִּלְבַד. אֲבָל אִם שְׁחָטָהּ לִרְפוּאָה אוֹ לִכְלָבִים אוֹ שֶׁנִּמְצֵאת טְרֵפָה אוֹ שֶׁשְּׁחָטוֹ בָּעֲזָרָה מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה

וַחֲמִשָּׁה. אַף עַל פִּי שֶׁחָלְקוּ בַּעֲזָרָה אֲסוּרִין בַּהֲנָאָה הוֹאִיל וְאִסּוּרָן מִדִּבְרֵיהֶם הֲרֵי זֶה חַיָּב לְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה:

ט וְכֵן הַגּוֹנֵב כְּלָאִים הַבָּא מִן הַשָּׂה וּמִמִּין אַחֵר אוֹ שֶׁגָּנַב טְרֵפָה אוֹ קְטֵעַת אוֹ חִגֶּרֶת אוֹ סוּמָא אוֹ בֶּהֱמַת הַשַּׁתְּפִין וְטָבַח וּמָכַר מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה:

י גָּנַב וְנָתַן לְאַחֵר בְּמַתָּנָה אוֹ שֶׁנָּתַן לְאַחֵר לִטְבֹּחַ וְטָבַח אוֹ שֶׁנָּתַן לְאַחֵר לִמְכֹּר וּמָכָרָה לְאַחֵר. גָּנַב וְהִקְרִיחַ גָּנַב וְהֶחְלִיף גָּנַב וּפָרַע בְּהֶקֵּפוֹ אוֹ שֶׁשְּׁלָחוֹ סִבְלוֹנוֹת לְבֵית חָמִיו מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה:

יא גָּנַב וּמָכַר וְהִקְנָה לַמּוֹכֵר לְאַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם וּבְתוֹךְ שְׁלֹשִׁים יוֹם הֵכִּיר הַגַּנָּב אֵינוֹ מְשַׁלֵּם אֶלָּא כֶּפֶל. מָכְרוֹ חוּץ מֵאֶחָד מִמֵּאָה שֶׁבּוֹ אוֹ חוּץ מִיָּדוֹ אוֹ רַגְלוֹ כְּלָלוֹ שֶׁל דָּבָר שֶׁשִּׁיֵּר בּוֹ דָּבָר הַנִּתָּר עִמּוֹ בִּשְׁחִיטָה פְּטוּר מִתַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה. וְאִם מְכָרוֹ חוּץ מִגִּזְתּוֹ אוֹ חוּץ מִקַּרְנָיו חַיָּב בְּתַשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה שֶׁאֵלּוּ אֵינָם נִתָּרִים עִמּוֹ בִּשְׁחִיטָה:

יב גָּנַב וְקִטֵּעַ מִמֶּנָּה אֵיבָר וְאַחַר כָּךְ מְכָרָהּ אוֹ שֶׁמְּכָרָהּ חוּץ מִמַּלְאכְתָּהּ אוֹ שֶׁמְּכָרָהּ חוּץ מִשְּׁלֹשִׁים יוֹם אֵין מוֹצִיאִין מִמֶּנּוּ תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה. וְאִם תָּפַשׂ הַנִּזָּק אֵין מוֹצִיאִין מִיָּדוֹ:

יג מְכָרָהּ וְהָיְתָה לוֹ בָּהּ שֻׁתָּפוּת פְּטוּר מִתַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה:

יד שֶׁתָּפִין שֶׁגָּנְבוּ. אִם טָבַח אֶחָד מֵהֶן אוֹ מָכַר מִדַּעַת חֲבֵרוֹ מְשַׁלְּמִין תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה. וְאִם עָשָׂה שֶׁלֹּא מִדַּעַת חֲבֵרוֹ פְּטוּרִין מִתַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה וְחַיָּבִין בְּכֶפֶל:

טו גָּנַב וְעָמַד בַּדִּין וְאָמְרוּ לוֹ הַדַּיָּנִין צֵא תֵּן לוֹ מַה שֶּׁגָּנַבְתָּ וְיָצָא וְאַחַר כָּךְ טָבַח אוֹ מָכַר פְּטוּר מִתַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה. אָמְרוּ לוֹ חַיָּב אַתָּה לִתֵּן לוֹ וְטָבַח אוֹ מָכַר אַחַר כָּךְ הֲרֵי זֶה חַיָּב בְּתַשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה הוֹאִיל וְלֹא חָתְכוּ הַדִּין עָלָיו וְעַדַיִן עוֹמֵד הוּא בְּגִנֶּבְתּוֹ:

טז הַגּוֹנֵב בִּרְשׁוּת הַבְּעָלִים הוֹאִיל וְהַגְּנֵבָה עֲדַיִן הִיא בִּרְשׁוּתָם פְּטוּר מִן הַכֶּפֶל. וְכֵן אִם טָבַח וּמָכַר שָׁם בִּרְשׁוּתָן פָּטוּר. וְאִם הִגְבִּיהַּ הַגְּנֵבָה נִתְחַיֵּב מִשּׁוּם גּוֹנֵב אַף עַל פִּי שֶׁעֲדַיִן לֹא הוֹצִיאָהּ מֵרְשׁוּת הַבְּעָלִים. כֵּיצַד. גָּנַב טָלֶה מִן הַדִּיר וְהָיָה מוֹשְׁכוֹ וְיוֹצֵא וּמֵת בִּרְשׁוּת הַבְּעָלִים פָּטוּר. הִגְבִּיהוֹ אוֹ הוֹצִיאוֹ מֵרְשׁוּת הַבְּעָלִים וּמֵת חַיָּב. נְתָנוֹ שָׁם בְּבֵית הַבְּעָלִים לִבְכוֹרַת בְּנוֹ אוֹ לְבַעַל חוֹבוֹ אוֹ לְשׁוֹמֵר חִנָּם וּלְשׁוֹאֵל לְנוֹשֵׂא שָׂכָר וּלְשׁוֹכֵר וְהָיָה מוֹשְׁכוֹ זֶה שֶׁנִּתַּן לוֹ וּמֵת פָּטוּר הַשּׁוֹמֵר. הִגְבִּיהוֹ אוֹ שֶׁהוֹצִיאוֹ מֵרְשׁוּת הַבְּעָלִים וּמֵת חַיָּב הַשּׁוֹמֵר אוֹ בַּעַל הַחוֹב שֶׁנִּתַּן לוֹ מִפְּנֵי שֶׁעֲדַיִן לֹא הוֹצִיאוֹ הַגַּנָּב מֵרְשׁוּת בְּעָלָיו:

יז הָיָה הָעֵדֶר בַּיַּעַר כֵּיוָן שֶׁהִכִּישׁ אֶת הַבְּהֵמָה וּטְמָנָהּ בְּתוֹךְ הָאִילָנוֹת וְהָעִצִּים חַיָּב בְּתַשְׁלוּמֵי כֶּפֶל וְאִם טָבָחָהּ אוֹ מְכָרָהּ שָׁם מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה:

יח גָּנַב בִּרְשׁוּת הַבְּעָלִים וְאַחַר שֶׁיְּדָעוּ שֶׁנִּגְנְבָה הוֹצִיאָהּ וּטְבָחָהּ אוֹ מְכָרָהּ חוּץ מֵרְשׁוּתָן. אוֹ שֶׁגָּנַב וְהוֹצִיא חוּץ מֵרְשׁוּתָן וְטָבַח אוֹ מָכַר בִּרְשׁוּתָן מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה:

פרק ג

א כְּבָר בֵּאַרְנוּ בְּהִלְכוֹת נַעֲרָה שֶׁכָּל הָעוֹשֶׂה עֲבֵרָה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ עָוֹן מִיתַת בֵּית דִּין וְתַשְׁלוּמִין אֵינוֹ מְשַׁלֵּם אַף עַל פִּי שֶׁהָיָה שׁוֹגֵג. וְהָעוֹשֶׂה עֲבֵרָה שֶׁנִּתְחַיֵּב בָּהּ מַלְקוֹת וְתַשְׁלוּמִין לוֹקֶה וְאֵינוֹ מְשַׁלֵּם שֶׁאֵין אָדָם לוֹקֶה וּמְשַׁלֵּם. לְפִיכָךְ אִם הָיָה שׁוֹגֵג אוֹ לֹא הִתְרוּ בּוֹ מְשַׁלֵּם וְאֵינוֹ לוֹקֶה. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים שֶׁנִּתְחַיֵּב בְּתַשְׁלוּמִין עִם עָוֹן מִיתַת בֵּית דִּין כְּאַחַת אוֹ שֶׁנִּתְחַיֵּב תַּשְׁלוּמִין וּמַלְקוֹת בְּבַת אַחַת. אֲבָל אִם נִתְחַיֵּב בְּתַשְׁלוּמִין וְאַחַר כָּךְ נִתְחַיֵּב בְּמִיתַת בֵּית דִּין אוֹ בְּמַלְקוֹת אוֹ שֶׁנִּתְחַיֵּב מַלְקוֹת אוֹ מִיתַת בֵּית דִּין וְאַחַר כָּךְ נִתְחַיֵּב בְּתַשְׁלוּמִין הֲרֵי זֶה לוֹקֶה וּמְשַׁלֵּם וּמֵת וּמְשַׁלֵּם:

ב כֵּיצַד. זָרַק חֵץ בְּשַׁבָּת מִתְּחִלַּת אַרְבַּע לְסוֹף אַרְבַּע וְקָרַע בֶּגֶד חֲבֵרוֹ בַּהֲלִיכָתוֹ אוֹ שֶׁהִדְלִיק גְּדִישׁ חֲבֵרוֹ בְּשַׁבָּת אוֹ שֶׁגָּנַב כִּיס בְּשַׁבָּת וְהָיָה מְגָרְרוֹ עַד שֶׁהוֹצִיאוֹ מֵרְשׁוּת הַבְּעָלִים שֶׁהִיא רְשׁוּת הַיָּחִיד לִרְשׁוּת הָרַבִּים וְאָבְדוּ שָׁם הֲרֵי זֶה פָּטוּר מִן הַתַּשְׁלוּמִין שֶׁאָסוּר שַׁבָּת וְאָסוּר גְּנֵבָה וְהֶזֵּק בָּאִין כְּאֶחָד. אֲבָל אִם גָּנַב כִּיס בְּשַׁבָּת וְהִגְבִּיהוּ שָׁם בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד וְאַחַר כָּךְ הוֹצִיאוֹ לִרְשׁוּת הָרַבִּים וְהִשְׁלִיכוֹ לַנָּהָר חַיָּב לְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל שֶׁהֲרֵי נִתְחַיֵּב בְּאָסוּר גְּנֵבָה קֹדֶם שֶׁיִּתְחַיֵּב בְּאָסוּר סְקִילָה. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה. וְכֵן אִם קָצַץ אִילַן חֲבֵרוֹ בַּיּוֹם טוֹב וְהִתְרוּ בּוֹ אוֹ שֶׁהִדְלִיק אֶת הַגָּדִישׁ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים וְהִתְרוּ בּוֹ אוֹ גָּנַב וְטָבַח בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים וְהִתְרוּ בּוֹ פָּטוּר מִן הַתַּשְׁלוּמִין אֲבָל אִם לֹא הִתְרוּ בּוֹ חַיָּב בְּתַשְׁלוּמִין וּמְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה:

ג גָּנַב וְטָבַח בְּשַׁבָּת אוֹ לַעֲבוֹדָה זָרָה אֲפִלּוּ בִּשְׁגָגָה פָּטוּר מִתַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ:

ד הָיְתָה פָּרָה שְׁאוּלָה אֲצְלוֹ וּטְבָחָהּ בְּשַׁבָּת דֶּרֶךְ גְּנֵבָה פָּטוּר אַף מִן הַכֶּפֶל שֶׁהֲרֵי אִסּוּר שַׁבָּת וְאִסּוּר גְּנֵבָה בָּאִין כְּאַחַת וְאִם אֵין גְּנֵבָה אֵין טְבִיחָה וְאֵין מְכִירָה:

ה גָּנַב וּמָכַר בְּשַׁבָּת אוֹ שֶׁמָּכַר לַעֲבוֹדָה זָרָה חַיָּב לְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה שֶׁאֵין בַּמְּכִירָה מִיתָה. וְאִם נַעֲשֵׂית מְלָאכָה בְּשַׁבָּת בְּעֵת הַמְּכִירָה פָּטוּר מִתַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה. כֵּיצַד. כְּגוֹן שֶׁלֹּא הִקְנָה לוֹ עַד שֶׁתָּנוּחַ בַּחֲצַר הַלּוֹקֵחַ שֶׁנִּמְצָא כְּשֶׁהוֹצִיא מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת אִסּוּר שַׁבָּת וּמְכִירָה בָּאִין כְּאַחַת:

ו עָשָׂה שָׁלִיחַ לִשְׁחֹט לוֹ וְשָׁחַט לוֹ הַשָּׁלִיחַ בְּשַׁבָּת הֲרֵי הַגַּנָּב חַיָּב בְּתַשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה. שֶׁהֲרֵי זֶה הַגַּנָּב לֹא עָשָׂה עָוֹן מִיתַת בֵּית דִּין. וּכְבָר בֵּאַרְנוּ שֶׁהַשּׁוֹחֵט עַל יְדֵי שָׁלִיחַ חַיָּב בְּתַשְׁלוּמִין:

ז הָיוּ שְׁנַיִם מְעִידִים שֶׁגָּנַב בֵּין שֶׁהֵעִידוּ הֵן עַצְמָן שֶׁטָּבַח אוֹ מָכַר בֵּין שֶׁהֵעִידוּ אֲחֵרִים שֶׁטָּבַח אוֹ מָכַר מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה. הָיוּ שְׁנַיִם מְעִידִים שֶׁגָּנַב וְעֵד אֶחָד מֵעִיד שֶׁטָּבַח אוֹ מָכַר אוֹ שֶׁהוֹדָה מֵעַצְמוֹ שֶׁטָּבַח אוֹ מָכַר מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל וְאֵינוֹ מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה שֶׁהַמּוֹדֶה בְּקָנָס פָּטוּר כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ:

ח מִי שֶׁהוֹדָה בְּקָנָס וְאַחַר כָּךְ בָּאוּ עֵדִים. אִם הוֹדָה בַּתְּחִלָּה בִּפְנֵי בֵּית דִּין וּבְבֵית דִּין פָּטוּר. אֲבָל אִם הוֹדָה חוּץ לְבֵית דִּין אוֹ שֶׁהוֹדָה בִּפְנֵי שְׁנַיִם בִּלְבַד וְאַחַר כָּךְ בָּאוּ עֵדִים הֲרֵי זֶה מְשַׁלֵּם קֶנֶס עַל פִּיהֶם:

ט כֵּיצַד. הוֹדָה בְּבֵית דִּין שֶׁגָּנַב וְאַחַר כָּךְ בָּאוּ עֵדִים שֶׁגָּנַב פָּטוּר מִן הַכֶּפֶל שֶׁהֲרֵי חִיֵּב עַצְמוֹ בְּקֶרֶן קֹדֶם שֶׁיָּבוֹאוּ עֵדִים. אֲבָל אִם אָמַר לֹא גָּנַבְתִּי שֶׁפָּטַר עַצְמוֹ מִן הַכֹּל וּבָאוּ עֵדִים שֶׁגָּנַב וְחָזַר וְאָמַר בְּבֵית דִּין טָבַחְתִּי אוֹ מָכַרְתִּי אִם בָּאוּ עֵדִים אַחַר כָּךְ שֶׁטָּבַח אוֹ מָכַר מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה. לְפִי שֶׁפָּטַר עַצְמוֹ תְּחִלָּה מִכְּלוּם עַד שֶׁבָּאוּ הָעֵדִים:

י הַגּוֹנֵב שׁוֹר שֶׁל שְׁנֵי שֻׁתָּפִין וּטְבָחוֹ אוֹ מְכָרוֹ וְהוֹדָה בְּבֵית דִּין לְאֶחָד מֵהֶן וְכָפַר בָּאַחֵר וְאַחַר כָּךְ בָּאוּ עֵדִים שֶׁגָּנַב וְטָבַח אוֹ מָכַר מְשַׁלֵּם לְזֶה שֶׁכָּפַר לוֹ חֲמִשָּׁה חֲצָאֵי בָקָר וְאַרְבָּעָה חֲצָאֵי צֹאן:

יא דִּין הַגַּנָּב לְשַׁלֵּם הַקֶּרֶן וְהַכֶּפֶל אוֹ תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה מִן הַמִּטַּלְטְלִין שֶׁלּוֹ. אִם לֹא נִמְצְאוּ לוֹ מִטַּלְטְלִין בֵּית דִּין יוֹרְדִין לִנְכָסָיו וְגוֹבִין הַכֹּל מִן הַיָּפֶה שֶׁבִּנְכָסָיו כִּשְׁאָר הַנִּזָּקִין שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶן (שמות כב ד) "מֵיטַב שָׂדֵהוּ". וְאִם אֵין לוֹ קַרְקַע וְלֹא מִטַּלְטְלִין בֵּית דִּין מוֹכְרִין אוֹתוֹ וְנוֹתְנִין דָּמָיו לַנִּזָּק שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כב ב) "אִם אֵין לוֹ וְנִמְכַּר בִּגְנֵבָתוֹ":

יב הָאִישׁ נִמְכָּר בִּגְנֵבָתוֹ אֲבָל לֹא הָאִשָּׁה. וְדָבָר זֶה מִפִּי הַקַּבָּלָה. וְאֵין הַגַּנָּב נִמְכָּר אֶלָּא בְּקֶרֶן אֲבָל בְּכֶפֶל אוֹ בְּתַשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה אֵינוֹ נִמְכָּר אֶלָּא הֲרֵי זֶה עָלָיו חוֹב עַד שֶׁיַּעֲשִׁיר:

יג גָּנַב אֶת הָעַכּוּ"ם אוֹ אֶת הַהֶקְדֵּשׁ אֵינוֹ נִמְכָּר עַל הַקֶּרֶן אֶלָּא הֲרֵי זֶה עָלָיו חוֹב עַד שֶׁיַּעֲשִׁיר:

יד הָיָה קֶרֶן הַגְּנֵבָה שָׁוֶה מֵאָה וְאֵין הַגַּנָּב שָׁוֶה אֶלָּא חֲמִשִּׁים הֲרֵי זֶה נִמְכָּר וּשְׁאָר הַקֶּרֶן עִם הַכֶּפֶל עָלָיו חוֹב עַד שֶׁיֵּצֵא בַּשְּׁבִיעִית וַיַּעֲשִׁיר וְיִשַּׁלֵּם. הָיָה הַגַּנָּב שָׁוֶה מֵאָה וְאֶחָד אֵינוֹ נִמְכָּר שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כב ב) "וְנִמְכַּר בִּגְנֵבָתוֹ" עַד שֶׁיִּהְיוּ דָּמָיו כֶּלֶן מֻכְלָעִין בִּגְנֵבָתוֹ:

טו גָּנַב וְנִמְכַּר וְחָזַר וְגָנַב. אִם לַשֵּׁנִי גָּנַב הֲרֵי זֶה נִמְכָּר פַּעַם שְׁנִיָּה. וַאֲפִלּוּ גָּנַב לְמֵאָה אֲנָשִׁים נִמְכָּר מֵאָה פְּעָמִים. וְאִם לָרִאשׁוֹן גָּנַב פַּעַם שְׁנִיָּה אֵינוֹ נִמְכָּר שְׁנִיָּה אֶלָּא יִשָּׁאֵר עָלָיו הַכֹּל חוֹב:

טז גָּנַב לָזֶה וְחָזַר וְגָנַב לָזֶה וְחָזַר וְגָנַב לָזֶה כֻּלָּם שֻׁתְּפִין בּוֹ. אִם הָיוּ דָּמָיו כְּנֶגֶד הַקֶּרֶן שֶׁל שְׁלָשְׁתָּן אוֹ פָּחוֹת מִן הַקֶּרֶן נִמְכָּר וּמְחַלְּקִין בֵּינֵיהֶן וּשְׁאָר הַכְּפֵלוֹת חוֹב עָלָיו. וְאִם הָיוּ דָּמָיו יֶתֶר אֵינוֹ נִמְכָּר וְהַכֹּל חוֹב עָלָיו עַד שֶׁיַּעֲשִׁיר:

יז שֻׁתָּפִין שֶׁגְּנָבוּ כְּאֶחָד מְשַׁלְּשִׁין בֵּינֵיהֶן וְכָל אֶחָד מֵהֶן נִמְכָּר בְּחֶלְקוֹ מִן הַקֶּרֶן. וְכָל מִי שֶׁדָּמָיו יֶתֶר עַל חֵלֶק הַקֶּרֶן שֶׁנִּתְחַיֵּב בּוֹ אֵינוֹ נִמְכָּר:

פרק ד

א הַטּוֹעֵן שֶׁגְּנָבַנִי מִבֵּיתוֹ הַפִּקָּדוֹן אִם נִשְׁבַּע וְאַחַר כָּךְ בָּאוּ עֵדִים שֶׁשָּׁקַר טָעַן וְשֶׁהַפִּקָּדוֹן הַזֶּה אֶצְלוֹ הֲרֵי זֶה מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל שֶׁהֲרֵי הוּא עַצְמוֹ הַגַּנָּב. וְאִם טָבַח וּמָכַר אַחַר שֶׁנִּשְׁבַּע מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה. וְאֵינוֹ מֵבִיא אָשָׁם עַל פִּי עֵדִים עַל שְׁבוּעָתוֹ. וְאֵינוֹ מֵבִיא חֹמֶשׁ שֶׁאֵין הַחֹמֶשׁ מִשְׁתַּלֵּם עִם הַכֶּפֶל. וְאִם בָּאוּ עֵדִים קֹדֶם שֶׁיִּשָּׁבַע אֵינוֹ מְשַׁלֵּם אֶלָּא הַקֶּרֶן בִּלְבַד:

ב בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים שֶׁנִּשְׁבַּע קֹדֶם שֶׁיִּשְׁלַח בַּפִּקָּדוֹן יָד. אֲבָל אִם שָׁלַח בּוֹ יָד וְטָעַן טָעָנַת גַּנָּב וְנִשְׁבַּע וּבָאוּ עֵדִים פָּטוּר מִן הַכֶּפֶל שֶׁכֵּיוָן שֶׁשָּׁלַח יָד נִתְחַיֵּב בּוֹ וְקָנָהוּ:

ג וְכֵן הַטּוֹעֵן טָעָנַת אֲבֵדָה בְּפִקָּדוֹן וְנִשְׁבַּע וְחָזַר וְטָעַן טָעָנַת גַּנָּב וְנִשְׁבַּע וְאַחַר כָּךְ בָּאוּ עֵדִים פָּטוּר מִן הַכֶּפֶל שֶׁכְּבָר יָצָא הַפִּקָּדוֹן מִידֵי הַבְּעָלִים מִשְּׁבוּעָה רִאשׁוֹנָה:

ד הַטּוֹעֵן טָעָנַת גַּנָּב בָּאֲבֵדָה וְנִשְׁבַּע וְאַחַר כָּךְ בָּאוּ עֵדִים שֶׁהָאֲבֵדָה בִּרְשׁוּתוֹ וְשֶׁקֶר טָעַן מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כב ח) "עַל כָּל אֲבֵדָה". וְהוּא שֶׁיִּטְעֹן שֶׁגְּנָבָהּ בִּלְסְטִים מְזֻיָּן שֶׁהוּא אָנוּס וּפָטוּר. אֲבָל אִם טָעַן שֶׁגְּנָבָהּ בִּלֹּא אֹנֶס פָּטוּר מִן הַכֶּפֶל מִפְּנֵי שֶׁהוּא חַיָּב לְשַׁלֵּם עַל פִּי טַעֲנָתוֹ שֶׁשּׁוֹמֵר אֲבֵדָה כְּשׁוֹמֵר שָׂכָר הוּא כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר:

ה הַטּוֹעֵן טָעָנַת גַּנָּב בְּפִקָּדוֹן וְנִשְׁבַּע. וְאַחַר כָּךְ בָּאוּ עֵדִים שֶׁהוּא בִּרְשׁוּתוֹ. וְחָזַר וְטָעַן בּוֹ טָעָנַת גַּנָּב וְנִשְׁבַּע וְאַחַר כָּךְ בָּאוּ עֵדִים שֶׁעֲדַיִן בִּרְשׁוּתוֹ הוּא. אֲפִלּוּ מֵאָה פְּעָמִים חַיָּב כֶּפֶל עַל כָּל טַעֲנָה וְטַעֲנָה. וְאִם נִשְׁבַּע חָמֵשׁ פְּעָמִים נִמְצָא מְשַׁלֵּם שִׁשָּׁה הַקֶּרֶן שֶׁהִפְקִיד אֶצְלוֹ וַחֲמִשָּׁה בְּקֶרֶן מִשּׁוּם חֲמִשָּׁה כְּפֵלוֹת שֶׁל חֹמֶשׁ שְׁבוּעוֹת:

ו טָעַן טַעֲנַת גַּנָּב וְנִשְׁבַּע וְחָזַר וְטָעַן טַעֲנַת אֲבֵדָה וְנִשְׁבַּע. וּבָאוּ עֵדִים שֶׁלֹּא נִגְנַב וְהוֹדָה הוּא שֶׁלֹּא אָבַד הוֹאִיל וּמְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל עַל פִּי עֵדִים אֵינוֹ מְשַׁלֵּם חֹמֶשׁ עַל שְׁבוּעָה אַחֲרוֹנָה אַף עַל פִּי שֶׁהוֹדָה. שֶׁהַמָּמוֹן הַמְחַיְּבוֹ בְּכֶפֶל פּוֹטְרוֹ מִן הַחֹמֶשׁ:

ז מָסַר שׁוֹרוֹ לִשְׁנַיִם וְטָעֲנוּ טַעֲנַת גַּנָּב וְנִשְׁבְּעוּ וְהוֹדָה אֶחָד מֵהֶם וְהַשֵּׁנִי בָּאוּ עָלָיו עֵדִים. שְׁנֵיהֶן מְשַׁלְּמִין אֶת הַקֶּרֶן. וְאִם תָּפַשׂ בַּעַל הַפִּקָּדוֹן אֶת הַכֶּפֶל אֵין מוֹצִיאִין מִיָּדוֹ. וְזֶה שֶׁהוּא מְשַׁלֵּם חֹמֶשׁ כִּשְׁאָר הַנִּשְׁבָּעִין שְׁבוּעַת הַפִּקָּדוֹן שֶׁהוֹדוּ מֵעַצְמָן:

ח בַּעַל הַפִּקָּדוֹן שֶׁתָּבַע אֶת הַשּׁוֹמֵר וְנִשְׁבַּע שֶׁנִּגְנַב וְאַחַר כָּךְ הֵכִּיר הַגַּנָּב וְתָבַע הַשּׁוֹמֵר אֶת הַגַּנָּב וְהוֹדָה לוֹ הַגַּנָּב שֶׁגָּנַב וְתָבַע בַּעַל הַפִּקָּדוֹן אֶת הַגַּנָּב וְכָפַר וּבָאוּ עֵדִים שֶׁגָּנַב. אִם בֶּאֱמֶת נִשְׁבַּע הַשּׁוֹמֵר כְּשֶׁטָּעַן שֶׁנִּגְנַב נִפְטַר הַגַּנָּב מִן הַכֶּפֶל בְּהוֹדָאָתוֹ לַשּׁוֹמֵר. וְאִם בְּשֶׁקֶר נִשְׁבַּע אֵין מוֹצִיאִין הַכֶּפֶל מִן הַגַּנָּב. וְאִם תָּפְשׂוּ הַבְּעָלִים הַכֶּפֶל אֵין מוֹצִיאִין מִיָּדָן. תָּבְעוּ הַבְּעָלִים אֶת הַשּׁוֹמֵר וְשִׁלֵּם וְאַחַר כָּךְ הֵכִּיר הַגַּנָּב וּתְבָעוּהוּ הַבְּעָלִים וְהוֹדָה לָהֶן שֶׁגָּנַב וְאַחַר כָּךְ תָּבְעוֹ הַשּׁוֹמֵר וְכָפַר בּוֹ וּבָאוּ עֵדִים שֶׁגָּנַב אֵין מוֹצִיאִין הַכֶּפֶל מִן הַגַּנָּב וְאִם תָּפַשׂ הַשּׁוֹמֵר אֶת הַכֶּפֶל אֵין מוֹצִיאִין מִיָּדוֹ וְכֵן הַדִּין בְּתַשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה אִם טָבַח הַגַּנָּב אוֹ מָכַר:

ט הַטּוֹעֵן טַעֲנַת גַּנָּב בְּפִקָּדוֹן שֶׁל קָטָן אַף עַל פִּי שֶׁנָּתַן לוֹ כְּשֶׁהוּא קָטָן וּתְבָעוֹ כְּשֶׁהוּא גָּדוֹל וְנִשְׁבַּע וְאַחַר כָּךְ בָּאוּ עֵדִים הֲרֵי זֶה פָּטוּר מִן הַכֶּפֶל שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כב ו) "כִּי יִתֵּן אִישׁ" וְאֵין נְתִינַת קָטָן כְּלוּם וְצָרִיךְ שֶׁתִּהְיֶה נְתִינָה וּתְבִיעָה שָׁוִין בַּגָּדוֹל:

י שׁוֹמֵר שֶׁגָּנַב מֵרְשׁוּתוֹ כְּגוֹן שֶׁגָּנַב טָלֶה מֵעֶדֶר שֶׁהֶפְקֵד אֶצְלוֹ וְסָלַע מִכִּיס שֶׁהֶפְקֵד אֶצְלוֹ. אִם יֵשׁ עָלָיו עֵדִים חַיָּב בְּכֶפֶל. וְאַף עַל פִּי שֶׁהֶחְזִיר הַסֶּלַע לִמְקוֹמוֹ וְהַטָּלֶה לְעֶדְרוֹ הֲרֵי זֶה חַיָּב בְּאַחֲרָיוּתָן עַד שֶׁיּוֹדִיעַ הַבְּעָלִים. שֶׁהֲרֵי כָּלְתָה שְׁמִירָתוֹ וּכְאִלּוּ לֹא הֶחְזִיר כְּלוּם עַד שֶׁיּוֹדִיעַ בְּעָלָיו. אֲבָל הַגּוֹנֵב סֶלַע מִכִּיס חֲבֵרוֹ אוֹ כְּלֵי מְבֵיתוֹ וְהֶחְזִיר דָּבָר הַגָּנוּב מִבֵּיתוֹ לִמְקוֹמוֹ אִם יָדְעוּ הַבְּעָלִים בְּגְנֵבָתוֹ וְלֹא יָדְעוּ בַּהֲחָזָרָתוֹ עֲדַיִן הַגַּנָּב חַיָּב בְּאַחֲרָיוּתוֹ עַד שֶׁיְּמָנֶה אֶת מְעוֹתָיו:

יא מָנָה אֶת כִּיסוֹ וּמְצָאוֹ שָׁלֵם הַמְנָיָן פָּטוּר. וְאִם לֹא יָדְעוּ הַבְּעָלִים לֹא בְּגְנֵבָתוֹ וְלֹא בַּהֲחָזָרָתוֹ אֲפִלּוּ מְנָיָן אֵינוֹ צָרִיךְ אֶלָּא כֵּיוָן שֶׁהֶחֱזִירוֹ לִמְקוֹמוֹ נִפְטַר מֵאַחֲרָיוּתוֹ:

יב בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּדָבָר שֶׁאֵין בּוֹ רוּחַ חַיִּים. אֲבָל הַגּוֹנֵב טָלֶה מֵעֶדֶר חֲבֵרוֹ וְיָדְעוּ בּוֹ הַבְּעָלִים וְהֶחֱזִירוֹ לָעֶדֶר שֶׁלֹּא מִדַּעַת הַבְּעָלִים וּמֵת אוֹ נִגְנַב חַיָּב בְּאַחֲרָיוּתוֹ. וְאִם מָנוּ אֶת הַצֹּאן וְהִיא שְׁלֵמָה פָּטוּר. וְאִם לֹא יָדְעוּ הַבְּעָלִים לֹא בְּגְנֵבָתוֹ וְלֹא בַּהֲחָזָרָתוֹ אַף עַל פִּי שֶׁמָּנוּ אֶת הַצֹּאן וְהִיא שְׁלֵמָה חַיָּב בְּאַחֲרָיוּתוֹ עַד שֶׁיּוֹדִיעַ אֶת הַבְּעָלִים כְּדֵי שֶׁיִּשְׁמְרוּ אֶת הַטָּלֶה הַגָּנוּב שֶׁהֲרֵי לִמְדוֹ דֶּרֶךְ אַחֶרֶת חוּץ מִדֶּרֶךְ שְׁאָר הַצֹּאן שֶׁבְּעֶדֶר זֶה:

פרק ה

א אָסוּר לִקְנוֹת מִן הַגַּנָּב הַחֶפֶץ שֶׁגָּנַב. וְעָוֹן גָּדוֹל הוּא שֶׁהֲרֵי מַחֲזִיק יְדֵי עוֹבְרֵי עֲבֵרָה וְגוֹרֵם לוֹ לִגְנֹב גְּנֵבוֹת אֲחֵרוֹת שֶׁאִם לֹא יִמְצָא לוֹקֵחַ אֵינוֹ גוֹנֵב וְעַל זֶה נֶאֱמַר (משלי כט כד) "חוֹלֵק עִם גַּנָּב שׂוֹנֵא נַפְשׁוֹ":

ב הַגּוֹנֵב וּמָכַר וְלֹא נִתְיָאֲשׁוּ הַבְּעָלִים וְאַחַר כָּךְ הֵכִּיר הַגַּנָּב וּבָאוּ עֵדִים שֶׁזֶּה הַחֶפֶץ שֶׁמָּכְרוּ פְּלוֹנִי זֶה הוּא גְּנָבוֹ בְּפָנֵינוּ. חוֹזֵר הַחֶפֶץ לִבְעָלָיו וְהַבְּעָלִים נוֹתְנִין לַלּוֹקֵחַ דְּמִים שֶׁשָּׁקַל לַגַּנָּב

מִפְּנֵי תַּקָּנַת הַשּׁוּק. וְהַבְּעָלִים חוֹזְרִין וְעוֹשִׂים דִּין עִם הַגַּנָּב. וְאִם גָּנַב מְפֻרְסָם הוּא לֹא עָשׂוּ בּוֹ תַּקָּנַת הַשּׁוּק וְאֵין הַבְּעָלִים נוֹתְנִין לַלּוֹקֵחַ כְּלוּם אֶלָּא חוֹזֵר הַלּוֹקֵחַ וְעוֹשֶׂה דִּין עִם הַגַּנָּב וּמוֹצִיא מִמֶּנּוּ דָּמִים שֶׁשָּׁקַל לוֹ:

ג נִתְיָאֲשׁוּ הַבְּעָלִים מִן הַגְּנֵבָה בֵּין שֶׁנִּתְיָאֲשׁוּ וְאַחַר כָּךְ מָכַר הַגַּנָּב בֵּין שֶׁנִּתְיָאֲשׁוּ אַחַר שֶׁמָּכַר. קָנָה הַלּוֹקֵחַ בְּיֵאוּשׁ וְשִׁנּוּי רְשׁוּת וְאֵינוֹ מַחְזִיר הַגְּנֵבָה עַצְמָהּ לִבְעָלֶיהָ אֶלָּא נוֹתֵן לָהֶם הַדָּמִים אִם לָקַח מִגַּנָּב מְפֻרְסָם. אוֹ אֵינוֹ נוֹתֵן כְּלָל לֹא חֵפֶץ וְלֹא דָּמִים מִפְּנֵי תַּקָּנַת הַשּׁוּק אִם לֹא הָיָה זֶה הַמּוֹכֵר גַּנָּב מְפֻרְסָם:

ד בְּזְמַן שֶׁהַלּוֹקֵחַ עוֹשֶׂה דִּין עִם בַּעַל הַבַּיִת. אִם אֵין עֵדִים בְּכַמָּה לָקַח הֲרֵי הַתּוֹבֵעַ נִשְׁבָּע בְּנִקְיטַת חֵפֶץ בְּכַמָּה לָקַח וְנוֹטֵל מִן הַבְּעָלִים. וְכָל הַנִּשְׁבָּע וְנוֹטֵל שְׁבוּעָתוֹ מִדִּבְרֵיהֶם וְנִשְׁבָּע בְּנִקְיטַת חֵפֶץ כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר בְּמָקוֹמוֹ:

ה בְּזְמַן שֶׁהַלּוֹקֵחַ עוֹשֶׂה דִּין עִם הַגַּנָּב וְהוּא אוֹמֵר בְּכָךְ וְכָךְ לְקַחְתִּי מִמְּךָ וְהוּא אוֹמֵר לֹא מָכַרְתִּי לְךָ אֶלָּא בְּפָחוֹת מִזֶּה. הַתּוֹבֵעַ נִשְׁבָּע בְּנִקְיטַת חֵפֶץ וְנוֹטֵל מִן הַגַּנָּב. שֶׁאֵין הַגַּנָּב יָכוֹל לִשָּׁבַע מִפְּנֵי שֶׁהוּא חָשׁוּד עַל הַשְּׁבוּעָה:

ו גָּנַב וּפָרַע בְּחוֹבוֹ גָּנַב וּפָרַע בְּהֶקְפּוֹ אֵין בָּזֶה תַּקָּנַת הַשּׁוּק אֶלָּא הַבְּעָלִים נוֹטְלִים הַגְּנֵבָה בְּלֹא דָּמִים וְיִשָּׁאֵר חוֹב אֵלּוּ עַל הַגַּנָּב כְּשֶׁהָיָה. מִשְׁכֵּן הַגְּנֵבָה בֵּין שֶׁמִּשְׁכְּנָהּ בְּיִתֵּר עַל דָּמֶיהָ אוֹ בְּפָחוֹת מִדָּמֶיהָ הַבְּעָלִים נוֹתְנִין לְבַעַל הַמַּשְׁכּוֹן וְחוֹזְרִין וְעוֹשִׂין דִּין עִם הַגַּנָּב אֶלָּא אִם כֵּן הָיָה הַגַּנָּב מְפֻרְסָם כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ:

ז הַלּוֹקֵחַ מִגַּנָּב שֶׁאֵינוֹ מְפֻרְסָם בֵּין שֶׁלָּקַח מִמֶּנּוּ שָׁוֶה מֵאָה בְּמֵאתַיִם אוֹ שָׁוֶה מָאתַיִם בְּמֵאָה הֲרֵי זֶה נוֹטֵל הַדָּמִים מִבַּעַל הַבַּיִת וְאַחַר כָּךְ מַחְזִיר הַגְּנֵבָה מִפְּנֵי תַּקָּנַת הַשּׁוּק כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ:

ח הָיָה נוֹשֶׂה בְּגַנָּב מֵאָה זוּז וְגָנַב וְהֵבִיא לְבַעַל חוֹבוֹ וְנָתַן לוֹ מֵאָה אַחֶרֶת הֲרֵי הַגְּנֵבָה חוֹזֶרֶת לִבְעָלֶיהָ וְאוֹמְרִין לָזֶה לֵךְ וּתְבַע הַגַּנָּב בְּמָאתַיִם שֶׁלֹּא נָתַתָּ לוֹ הַמֵּאָה הָאַחֶרֶת מִפְּנֵי הַחֵפֶץ שֶׁהֵבִיא לְךָ בִּלְבַד כְּשֵׁם שֶׁהֶאֱמַנְתּוֹ בָּרִאשׁוֹנָה הֶאֱמַנְתּוֹ בָּאַחֲרוֹנָה:

ט לָקַח מִגַּנָּב שֶׁאֵינוֹ מְפֻרְסָם בְּמֵאָה וּמָכַר לְאַחֵר בְּמֵאָה וְעֶשְׂרִים וְהַכֹּל הַגַּנָּב. בַּעַל הַגְּנֵבָה נוֹתֵן לָזֶה הָאַחֲרוֹן מֵאָה וְעֶשְׂרִים וְנוֹטֵל גְּנֵבָתוֹ וְחוֹזֵר הַבַּעַל וְנוֹטֵל עֶשְׂרִים שֶׁל שָׂכָר מִן הַמּוֹכֵר וְנוֹטֵל הַמֵּאָה מִן הַגַּנָּב. וְאִם גַּנָּב מְפֻרְסָם הוּא נוֹטֵל הַמֵּאָה וְעֶשְׂרִים מִן הַתּוֹבֵעַ שֶׁלָּקַח מִן הַגַּנָּב וְהוֹלֵךְ הַתּוֹבֵעַ וְתוֹבֵעַ הַגַּנָּב בְּמֵאָה שֶׁל קֶרֶן. וְהוּא הַדִּין אִם מָכַר הַשֵּׁנִי לִשְׁלִישִׁי וְהַשְּׁלִישִׁי לִרְבִיעִי אֲפִלּוּ מֵאָה שֶׁהוּא נוֹטֵל מִכָּל אֶחָד וְאֶחָד מַה שֶּׁנִּשְׂכַּר וְנוֹטֵל הַקֶּרֶן מִן הַגַּנָּב. וְכָל הַדְּבָרִים הָאֵלּוּ לִפְנֵי יֵאוּשׁ כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ:

י בַּעַל הַבַּיִת שֶׁאֵינוֹ עָשׂוּי לִמְכֹּר אֶת כֵּלָיו וְיָצָא לוֹ שֵׁם גְּנֵבָה בָּעִיר וְהִכִּיר כֵּלָיו וּסְפָרָיו בְּיַד אֲחֵרִים. אוֹ שֶׁהָיָה עָשׂוּי לִמְכֹּר וְהָיוּ כֵּלִים אֵלּוּ שֶׁהִכִּיר מִכֵּלִים הָעֲשׂוּיִין לְהַשְׁאִיל וּלְהַשְׁכִּיר.

אִם בָּאוּ עֵדִים שֶׁזֶּה כֵּלָיו שֶׁל זֶה יִשְׁבַּע זֶה שֶׁהֵן בְּיָדוֹ בִּנְקִיטַת חֵפֶץ בְּכַמָּה לָקַח וְיִטֹּל מִבַּעַל הַבַּיִת וְיַחְזִיר לוֹ כֵּלָיו:

יא הָיָה בַּעַל הַבַּיִת עָשׁוּי לְמָכֹר אֶת כֵּלָיו וְלֹא הָיוּ מִדְּבָרִים הָעֲשׂוּיִין לְהַשְׁאִיל וּלְהַשְׁכִּיר אַף עַל פִּי שֶׁיָּצָא לוֹ שֵׁם גְּנֵבָה בָּעִיר וְהֻכְּרוּ כֵּלָיו אֵינוֹ מַחֲזִירָן מִיַּד הַלָּקוֹחוֹת שֶׁמָּא הוּא מְכָרָן לַאֲחֵרִים. אֲבָל אִם בָּאוּ בְּנֵי אָדָם וְלָנוּ בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ וְעָמַד וְזָעַק בַּלַּיְלָה נִגְנְבוּ כֵּלַי וּסְפָרַי וּבָאוּ בְּנֵי אָדָם וּמָצְאוּ מַחְתֶּרֶת חֲתוּרָה וּבְנֵי אָדָם שֶׁלָּנוּ בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ יוֹצְאִין וּצְרוֹרוֹת שֶׁל כֵּלִים עַל כְּתֵפֵיהֶם וְהַכֹּל אוֹמְרִים הַלֵּלוּ כֵּלָיו וּסְפָרָיו שֶׁל פְּלוֹנִי הֲרֵי זֶה נֶאֱמָן. וְיִשְׁבַּע זֶה שֶׁהַכֵּלִים בְּיָדוֹ בִּנְקִיטַת חֵפֶץ כַּמָּה הוֹצִיא וְיִטֹּל מִבַּעַל הַגְּנֵבָה וְיַחְזִיר לוֹ כֵּלָיו:

יב גָּנַב שֶׁהֶחְזִיק וְנִתְפָּרְסֵם שֶׁגְּנָכָם לְתוֹךְ בֵּית חֲבֵרוֹ וְעֵדִים מְעִידִים שֶׁיָּצָא וְכֵלִים טְמוּנִים לוֹ תַּחַת כְּנָפָיו אַף עַל פִּי שֶׁהָיָה שָׁם בַּעַל הַבַּיִת וְטָעַן וְאָמַר לְקוּחִין הֵן בְּיָדִי וּבַעַל הַבַּיִת אוֹמֵר גְּנוּבִים הֵם. אִם הָיָה בַּעַל הַבַּיִת שֶׁאֵין דַּרְכּוֹ לִמְכֹּר אֶת כֵּלָיו וְאוֹתָם כֵּלִים אֵין דֶּרֶךְ בְּנֵי אָדָם לְהַטְמִינָן וְאֵין דֶּרֶךְ אוֹתוֹ הַמֶּחְזִק לְהַצְנִיעַ כֵּלָיו תַּחַת כְּנָפָיו. הֲרֵי בַּעַל הַבַּיִת נֶאֱמָן וְיִשְׁבַּע בִּנְקִיטַת חֵפֶץ וְנוֹטֵל כֵּלָיו. וְאִם אֵין אָדָם זֶה מֻחְזָק בִּגְנֵבָה אֵין בַּעַל הַבַּיִת נֶאֱמָן אֶלָּא נִשְׁבָּע זֶה שֶׁהַכֵּלִים בְּיָדוֹ שְׁבוּעַת הֶסֵת שֶׁהַכֵּלִים הָאֵלּוּ לְקוּחִים בְּיָדוֹ וְהוֹלֵךְ:

פרק ו

א כָּל דָּבָר שֶׁחֶזְקָתוֹ שֶׁהוּא גָּנוּב אָסוּר לִקַּח אוֹתוֹ. וְכֵן אִם רֹב אוֹתוֹ הַדָּבָר שֶׁהוּא גָּנוּב אֵין לוֹקְחִין אוֹתוֹ. לְפִיכָךְ אֵין לוֹקְחִים מִן הָרוֹעִים צֶמֶר אוֹ חָלָב אוֹ גְּדָיִים. אֲבָל לוֹקְחִין מֵהֶן חָלָב וּגְבִינָה בַּמִּדְבָּר אֲבָל לֹא בַּיִּשּׁוּב. וּמֻתָּר לִקַּח מִן הָרוֹעִים אַרְבַּע צֹאן אוֹ אַרְבַּע גְּזוֹת שֶׁל צֶמֶר מֵעֵדֶר קָטָן אוֹ חֲמֵשׁ מֵעֵדֶר גָּדוֹל. שֶׁאֵין חֶזְקָתוֹ שֶׁהוּא גָּנוּב בְּדָבָר זֶה:

ב כְּלָלוֹ שֶׁל דָּבָר כָּל שֶׁהָרוֹעֶה מוֹכְרוֹ אִם הָיָה בַּעַל הַבַּיִת מַרְגִּישׁ בּוֹ מֻתָּר לְלָקְחוֹ מִן הָרוֹעֶה. וְאִם אֵין בַּעַל הַבַּיִת מַרְגִּישׁ בּוֹ אָסוּר לְלָקְחוֹ:

ג אֵין לוֹקְחִין מִשּׁוֹמְרֵי פֵּרוֹת עֲצִים אוֹ פֵּרוֹת אֶלָּא בִּזְמַן שֶׁהֵן יוֹשְׁבִין וּמוֹכְרִים וְהַסַּלִּים וְהַפֶּלַח לִפְנֵיהֶם. שֶׁהֲרֵי הַדָּבָר גָּלוּי וְיֵשׁ לוֹ קוֹל וְאֵין זֶה גְּנֵבָה. וְלוֹקְחִין מִפֻּתַּח הַגִּנָּה אֲבָל לֹא מֵאֲחוֹרֵי הַגִּנָּה. וְכֻלָּן שֶׁאָמְרוּ הַטְמֵן אָסוּר לָקַחַת מֵהֶן. וּמֻתָּר לָקַחַת מִן הָאָרִיס שֶׁהֲרֵי יֵשׁ לוֹ חֵלֶק בַּפֵּרוֹת וּבָעֵצִים:

ד אֵין לוֹקְחִין מִן הַנָּשִׁים וּמִן הָעֲבָדִים וּמִן הַקְּטַנִּים אֶלָּא דְּבָרִים שֶׁחֶזְקָתָן שֶׁהֵן שֶׁלָּהֶן מִדַּעַת הַבְּעָלִים. כְּגוֹן נָשִׁים שֶׁמָּכְרוּ כְּלֵי פִּשְׁתָּן בַּגָּלִיל אוֹ עֲגָלִים בַּשָּׁרוֹן. וְכֻלָּן שֶׁאָמְרוּ הַטְמֵן אָסוּר לִקַּח מֵהֶן מִפְּנֵי שֶׁהֵן בְּחֶזְקַת גְּנֵבָה. וְלוֹקְחִים בֵּיצִים וְתַרְנְגוֹלִים בְּכָל מָקוֹם מִכָּל אָדָם. וְאִם אָמַר הַטְמֵן אָסוּר:

ה לוֹקְחִין מִן הַבַּדְּדִין זֵיתִים בְּמִדָּה וְשֶׁמֶן בְּמִדָּה אֲבָל לֹא זֵיתִים מוּעָטִים וְלֹא שֶׁמֶן מוּעָט שֶׁחֶזְקָתוֹ גְּנֵבָה הֵם. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּהֶם:

ו מוֹכִין שֶׁהַכּוֹבֵס מוֹצִיא הֲרֵי אֵלּוּ שֶׁלּוֹ וְשֶׁהַסּוֹרֵק מוֹצִיא הֲרֵי אֵלּוּ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת. הַכּוֹבֵס נוֹטֵל שְׂלָשָׁה חוּטִין וְהֵן שֶׁלּוֹ יֶתֶר מִכֵּן שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת. אִם הָיָה שָׁחוֹר עַל גַּבֵּי לָבָן נוֹטֵל אֶת הַכֹּל וְהֵם שֶׁלּוֹ:

ז הַחַיָּט שֶׁשִּׁיֵּר מִן הַחוּט כְּדֵי מְשִׁיכַת מַחַט וְשִׁיֵּר מִן הַבֶּגֶד מַטְלִית שֶׁהִיא שָׁלֹשׁ אֶצְבָּעוֹת עַל שָׁלֹשׁ אֶצְבָּעוֹת חַיָּב לְהַחְזִירָן לַבְּעָלִים. פָּחוֹת מִכָּאן שֶׁלּוֹ:

ח נִסַּרְתָּ שֶׁהֶחָרַשׁ מוֹצִיא. בְּמַעֲצָד שֶׁלּוֹ. בְּכַשִּׁיל שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת. וְאִם הָיָה עוֹשֶׂה אֵצֶל בַּעַל הַבַּיִת אַף הַנִּסַּרְתָּ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת. וְכָל הַדְּבָרִים הָאֵלּוּ וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן הוֹלְכִין בָּהֶן אַחַר מִנְהַג הַמְּדִינָה:

ט כָּל אֻמָּן שֶׁמָּכַר דָּבָר מִן הַדְּבָרִים שֶׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ כְּהִלְכוֹת הַמְּדִינָה. כְּגוֹן מוֹכִין שֶׁמְּכָרָן הַסּוֹרֵק בְּמָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ שֶׁיִּהְיוּ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת. אָסוּר לִקַּח מִמֶּנּוּ מִפְּנֵי שֶׁהֵן בְּחֶזְקַת גְּנֵבָה. אֲבָל לוֹקְחִין מִמֶּנּוּ כַּר מָלֵא מוֹכִין. וְאִם מָכַר הָאֻמָּן דְּבָרִים שֶׁהֵן שֶׁלּוֹ כְּהִלְכוֹת מְדִינָה לוֹקְחִין מִמֶּנּוּ. וְאִם אָמַר הַטְמֵן אָסוּר:

פרק ז

א הַשּׁוֹלֵל לַחֲבֵרוֹ מִמִּשְׁקָלוֹת חֲסֵרוֹת מִן הַמִּשְׁקָל שֶׁהִסְכִּימוּ עָלָיו בְּנֵי אוֹתָהּ הַמְּדִינָה. אוֹ הַמּוֹדֵד בְּמִדָּה חֲסֵרָה מִן הַמִּדָּה שֶׁהִסְכִּימוּ עָלֶיהָ. הֲרֵי זֶה עוֹבֵר בְּלֹא תַּעֲשֶׂה שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא יט לה) "לֹא תַעֲשׂוּ עָוֶל בַּמִּשְׁפָּט בַּמִּדָּה בַּמִּשְׁקָל וּבַמְּשׂוּרָה":

ב אַף עַל פִּי שֶׁהַמּוֹדֵד אוֹ הַשּׁוֹקֵל חָסֵר גּוֹנֵב אֵינוֹ מְשַׁלֵּם לוֹ תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל אֶלָּא מְשַׁלֵּם לוֹ הַמִּדָּה אוֹ הַמִּשְׁקָל. וְאֵין לוֹקִין עַל לָאו זֶה מִפְּנֵי שֶׁהוּא חַיָּב בְּתַשְׁלוּמִין:

ג כָּל מִי שֶׁמַּשִּׂיגָהּ בְּבֵיתוֹ אוֹ בַּחֲנוּתוֹ מִדָּה חֲסֵרָה אוֹ מִשְׁקָל חָסֵר עוֹבֵר בְּלֹא תַּעֲשֶׂה שֶׁנֶּאֱמַר (דברים כה יג) "לֹא יִהְיֶה לְךָ בְּכִיסְךָ" וְגוֹ'. וַאֲפִלּוּ לַעֲשׂוֹת הַמִּדָּה עֲבִיט שֶׁל מֵימֵי רַגְלַיִם אָסוּר. שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁאֵין זֶה לוֹקֵחַ וּמוֹכֵר בָּהּ שֶׁמָּא יָבוֹא מִי שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ שֶׁהִיא חֲסֵרָה וְיִמְדֹּד בָּהּ. וְאֵין לוֹקִין עַל לָאו זֶה שֶׁהֲרֵי אֵין בּוֹ מַעֲשֶׂה:

ד הָיוּ הַמִּדּוֹת וְהַמִּשְׁקָלוֹת שֶׁל בְּנֵי הָעִיר חֲתוּמוֹת בְּחוֹתָם יְדוּעַ וְזוֹ הַמִּדָּה אוֹ הַמִּשְׁקָל הַחֲסֵרִים בְּלֹא חוֹתָם. הֲרֵי זֶה מֻתָּר לַשְׁהוֹתָם לִשְׁאָר תַּשְׁמִישֵׁי הַבַּיִת. כַּיּוֹצֵא בָּזֶה סֶלַע שֶׁנִּפְגְּמָה מִן הַצַּד לֹא יַעֲשֶׂנָּה מִשְׁקָל בֵּין מִשְׁקְלוֹתָיו וְלֹא יְזָרְקֶנָּה בֵּין גְּרוּטוֹתָיו וְלֹא יְקַבֶּנָּה וְיִתְלֶנָּה בְּצַוָּאר בְּנוֹ שֶׁמָּא יָבוֹא אַחֵר וְיַעֲשֶׂנָּה מִשְׁקָל. אֶלָּא אוֹ יִשְׁחַק אוֹ יַחְתֹּךְ אוֹ יָקֵץ אוֹ יַשְׁלִיךְ לְיָם הַמֶּלַח:

ה חֻסְרָה וְעָמְדָה עַל מֻחֶצָה יְקַיֵּם. עָמְדָה עַל פָּחוֹת מִמֻּחֶצָה אוֹ עַל יֶתֶר מִמֻּחֶצָה יְקַיֵּם עַד שֶׁיַּעֲמִידֶנָּה עַל מֻחֶצָה. וְאִם לֹא חִסְרָה אֶלָּא פָּחוֹת מִשְּׁתוּת יְקַיֵּם לָשֵׁאת וְלָתֵת בָּהּ אֲבָל לֹא לְמִשְׁקָל. שֶׁכָּל פָּחוֹת מִשְּׁתוּת רֹב בְּנֵי אָדָם מוֹחֲלִין בּוֹ בְּמַשָּׂא וּבְמַתָּן:

ו סֶלַע שֶׁנִּפְגְּמָה בָּאֶמְצַע אָסוּר לְמָכְרָהּ לְהַרְגּ אוֹ לְחָרֵם מִפְּנֵי שֶׁמְּרַמִּין בָּהּ אֶת אֲחֵרִים. אֲבָל נוֹקְבָהּ וְתוֹלָהּ אוֹתָהּ בְּצַוָּאר הַקָּטָן:

ז עוֹשֶׂה אָדָם מִדּוֹתָיו סְאָה וַחֲצִי סְאָה וְרֹבַע סְאָה. וְקַב וַחֲצִי קַב וְרֹבַע הַקַּב וַחֲצִי הָרֹבַע וּשְׁמִינִית הָרֹבַע. אֲבָל לֹא יַעֲשֶׂה קַבִּים שֶׁלֹּא תִּתְחַלֵּף בְּרֹבַע הַסְּאָה שֶׁהוּא קַב וּמֻחֶצָה. וְכֵן בְּמִדּוֹת הַלַּח עוֹשֶׂה הִין וַחֲצִי הִין וּשְׁלִישִׁית הַהִין וּרְבִיעִית הַהִין. וְלוֹג וַחֲצִי לוֹג וּרְבִיעִית וּשְׁמִינִית וְאֶחָד מִשְּׁמוֹנָה בַּשְּׁמִינִית. וְלֹא אָסְרוּ לַעֲשׂוֹת שְׁלִישִׁית הִין וּרְבִיעִית הִין אַף עַל פִּי שֶׁמִּתְחַלְּפִין זֶה בָּזֶה הוֹאִיל וְהִיוּ בַּמְקֻדָּשׁ מִימוֹת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ:

ח אֶחָד הַנּוֹשֵׂא וְהַנּוֹתֵן עִם יִשְׂרָאֵל אוֹ עִם עַכּוּ"ם אִם מָדַד אוֹ שָׁקַל בְּחָסֵר עוֹבֵר עַל לֹא תַּעֲשֶׂה וְחַיָּב לְהַחְזִיר. וְכֵן אָסוּר לְהַטְעוֹת אֶת הָעַכּוּ"ם בְּחֶשְׁבּוֹן אֶלָּא יִדְקְדֵּק עִמּוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כה נ) "וְחִשַּׁב עִם קֹנֵהוּ" אַף עַל פִּי שֶׁהוּא כָּבוּשׁ תַּחַת יָדֶיךָ. קַל וָחֹמֶר לְעַכּוּ"ם שֶׁאֵינוֹ כָּבוּשׁ תַּחַת יָדֶיךָ. וְהֲרֵי הוּא בִּכְלַל (דברים כה טז) "כִּי תוֹעֲבַת ה' אֱלֹהֶיךָ כָּל עֹשֵׂה אֵלֶּה כֹּל עֹשֵׂה עָוֶל" מִכָּל מָקוֹם:

ט וְכֵן בְּמִדַּת הַקַּרְקַע אִם הִטְעָה אֶת חֲבֵרוֹ בְּמִשִּׂיחַת הַקַּרְקַע עוֹבֵר בְּלֹא תַּעֲשֶׂה שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא יט לה) "לֹא תַעֲשׂוּ עָוֶל בַּמִּשְׁפָּט בַּמִּדָּה". בַּמִּדָּה זוֹ מִדַּת הַקַּרְקַע. וְכֵן הוּא עִנְיַן פָּסוּק זֶה לֹא תַעֲשׂוּ עָוֶל בַּמִּשְׁפָּט הַמִּשְׁקָל וְלֹא בְּמִשְׁפַּט הַמִּדָּה אֲפִלּוּ מִדָּה קְטַנָּה כְּמִשּׂוּרָה:

י בְּנֵי חֲבוּרָה הַמַּקְפִּידִים זֶה עַל זֶה שֶׁהֶחְלִיפוּ חֵלֶק בְּחֵלֶק אוֹ לָוָה מִמֶּנּוּ מַאֲכָל וְהֶחְזִיר לוֹ. עוֹבְרִין מִשּׁוּם מִדָּה וּמִשּׁוּם מִשְׁקָל וּמִשּׁוּם מְנָיָן וּמִשּׁוּם לוֹוִין וּפוֹרְעִין בְּיוֹם טוֹב:

יא הַמַּסִּיג גְּבוּל רֵעֵהוּ וְהִכְנִיס מִתְּחוּם חֲבֵרוֹ בְּתוֹךְ תְּחוּמוֹ אֲפִלּוּ מְלוֹא אֶצְבַּע. אִם בְּחֻזְקָה עָשָׂה הֲרֵי זֶה גַּזְלָן. וְאִם הִסִּיג בַּסֶּתֶר הֲרֵי זֶה גַּנָּב. וְאִם בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הִסִּיג הַגְּבוּל הֲרֵי זֶה עוֹבֵר בִּשְׁנֵי לָאוִין בְּלָאו גְּנֵבָה אוֹ בְּלָאו גְּזֵלָה וּבְלָאו (דברים יט יד) "לֹא תַסִּיג". וְאֵין חַיָּב בְּלָאו זֶה אֶלָּא בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁנֶּאֱמַר (דברים יט יד) "בְּנַחֲלָתְךָ אֲשֶׁר תִּנְחַל":

יב קְשֶׁה עָנְשָׁן שֶׁל מִדּוֹת יֶתֶר מֵעָנְשָׁן שֶׁל עֲרָיוֹת שֶׁזֶּה בֵּינוֹ לְבֵין הַמָּקוֹם וְזֶה בֵּינוֹ לְבֵין חֲבֵרוֹ. וְכָל הַכֹּפֶר בְּמִצְוַת מִדּוֹת כְּכוֹפֵר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁהִיא תְּחִלַּת הַצַּוּוּיִ. וְכָל הַמְקַבֵּל עָלָיו מִצְוַת מִדּוֹת הֲרֵי זֶה מוֹדֶה בִּיצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁהִיא גְּרָמָה לְכָל הַצַּוּוּיִין:

פרק ח

א מִצְוַת עֲשֵׂה לְצַדֵּק הַמֹּאזְנַיִם וְהַמִּשְׁקָלוֹת וְהַמִּדּוֹת יָפֶה יָפֶה וּלְדַקְדֵּק בְּחֶשְׁבּוֹנָן בִּשְׁעַת עֲשִׂיָּתָן שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא יט לו) "מֹאזְנֵי צֶדֶק" וְגוֹ'. וְכֵן בְּמִדַּת הַקַּרְקַע צָרִיךְ לְדַקְדֵּק בְּחֶשְׁבּוֹן מְשִׁיחַת הַקַּרְקַע עַל פִּי הָעִקָּרִים הַמִּתְבָּאֲרִים בְּכִתְבֵי הַגִּימְטְרִיָּא. שֶׁאֲפִילּוּ מְלוֹא אֶצְבַּע מִן הַקַּרְקַע רוֹאִין אוֹתָהּ כְּאִלּוּ הִיא מְלֵאָה כַּרְכּוֹם:

ב אַרְבַּע אַמּוֹת הַסְּמוּכִין לֶחָרִיץ מְזַלְזְלִין בְּמִשְׁיחָתָן וְהַסְּמוּכִים לִשְׁפַת הַנָּהָר אֵין מוֹשְׁחִין אוֹתָן כְּלָל מִפְּנֵי שֶׁהֵן שֶׁל בְּנֵי רְשׁוּת הָרַבִּים:

ג וְהַמּוֹדֵד אֶת הַקַּרְקַע לֹא יָמֹד לְאֶחָד בִּימוֹת הַחַמָּה וּלְאֶחָד בִּימוֹת הַגְּשָׁמִים מִפְּנֵי שֶׁהַחֶבֶל מִתְקַצֵּר בִּימוֹת הַחַמָּה. לְפִיכָךְ אִם מָדַד בְּקָנֶה אוֹ בְּשַׁלְשֶׁלֶת שֶׁל בַּרְזֶל וְכַיּוֹצֵא בָּהֶם אֵין בְּכָךְ כְּלוּם:

ד אֵין עוֹשִׂין מִשְׁקָלוֹת לֹא שֶׁל בַּרְזֶל וְלֹא שֶׁל עוֹפֶרֶת וְלֹא שֶׁל שְׁאָר מִינֵי מַתָּכוֹת כָּאֵלּוּ מִפְּנֵי שֶׁמַּעֲלִין חֲלוּדָה וּמִתְחַסְּרִין. אֲבָל עוֹשִׂין שֶׁל צְחִיחַ סֶלַע וְשֶׁל זְכוּכִית וְשֶׁל אֶבֶן שֶׁהַם וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן:

ה אֵין עוֹשִׂין אֶת הַמַּחַק לֹא שֶׁל דְּלַעַת מִפְּנֵי שֶׁהוּא מֵקֵל וְלֹא שֶׁל מַתֶּכֶת מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַכְבִּיד. אֲבָל עוֹשֶׂהוּ שֶׁל זַיִת וְשֶׁל אֱגוֹזִים וְשֶׁל שִׁקְמָה וְשֶׁל אֶשְׁכְּרוֹעַ וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן:

ו אֵין עוֹשִׂין אֶת הַמַּחַק צְדָדוֹ אֶחָד קָצָר וְצִדּוֹ אֶחָד עָבֶה. וְלֹא יִמְחֹק מָעַט מָעַט מִפְּנֵי שֶׁמַּפְחִיתוֹ לַמּוֹכֵר. וְלֹא יִמְחֹק בְּבַת אַחַת מִפְּנֵי שֶׁמַּפְחִיתוֹ לַלּוֹקֵחַ:

ז אֵין טוֹמְנִין אֶת הַמִּשְׁקָלוֹת בְּמֶלַח כְּדֵי שֶׁיִּפְחֲתוּ. וְלֹא יַרְתִּיחַ בְּמִדַּת הַלַּח בְּעֵת שֶׁמּוֹדֵד. וַאֲפִלּוּ הָיְתָה הַמִּדָּה קְטַנָּה בְּיוֹתֵר. שֶׁהֲרֵי הַתּוֹרָה הִקְפִּידָה עַל הַמִּדּוֹת בְּכָל שֶׁהוּא שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא יט לה) "וּבַמְּשׂוּרָה" וְהִיא מִדָּה אַחַת קְטַנָּה מִשְּׁלֹשִׁים וּשְׁלֹשָׁה בְּלוֹג:

ח מוֹכְרֵי עֲשָׁשִׂיוֹת שֶׁל בַּרְזֶל וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן צָרִיךְ לְהָיוֹת חוּטֵי הַמֹּאזְנַיִם שֶׁאוֹחֵז הַשּׁוֹקֵל בְּיָדוֹ תְּלוּיִ בַּאֲוִיר שְׁלֹשָׁה טְפָחִים וּגְבוֹהִין מִן הָאָרֶץ שְׁלֹשָׁה טְפָחִים וְאֹרֶךְ קְנֵי הַמֹּאזְנַיִם וְאֹרֶךְ הַחוּטִים שְׁנֵים עָשָׂר טֶפַח:

ט מֹאזְנַיִם שֶׁל מוֹכְרֵי צֶמֶר וְשֶׁל מוֹכְרֵי זְכוּכִית יִהְיֶה אֹרֶךְ הַחוּטִים שֶׁהֵן תְּלוּיִין בּוֹ שְׁנֵי טְפָחִים וּגְבוֹהִין מִן הָאָרֶץ שְׁנֵי טְפָחִים וְהַקָּנֶה וְהַחוּטִין אָרְכָּן תִּשְׁעָה טְפָחִים:

י מֹאזְנַיִם שֶׁל חֲנָוָנִי וְשֶׁל בַּעַל הַבַּיִת יִהְיֶה אֹרֶךְ הַחוּט שֶׁהֵן תְּלוּיִים בּוֹ טֶפַח וּגְבוֹהִין מִן הָאָרֶץ טֶפַח וְהַקָּנֶה וְהַחוּטִין אָרְכָּן שִׁשָּׁה טְפָחִים:

יא הַחוּט שֶׁתּוֹלִין בּוֹ הַפֶּלֶס וְכֵן חוּט מֹאזְנַיִם שֶׁל זָהָב וְשֶׁל מוֹכְרֵי אַרְגָּמָן טוֹב אָרְכּוֹ שָׁלֹשׁ אֶצְבָּעוֹת וּגְבוֹהִין מִן הָאָרֶץ שָׁלֹשׁ אֶצְבָּעוֹת וְאֹרֶךְ הַפֶּלֶס וְאֹרֶךְ הַשַּׁלְשֶׁלְאוֹת שֶׁלּוֹ כְּפִי מַה שֶּׁהוּא רוֹצֶה:

יב מִנַּיִן שֶׁחַיָּב הַמּוֹכֵר לְהַכְרִיעַ לַלּוֹקֵחַ בְּעֵת שֶׁשּׁוֹקֵל לוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים כה טו) "אֶבֶן שְׁלֵמָה וָצֶדֶק יִהְיֶה לָךְ" אָמְרָה תּוֹרָה צַדֵּק מִשֶּׁלְךָ וְתֵן לוֹ:

יג וְכַמָּה בְּלַח אֶחָד לְמֵאָה וּבְיָבֵשׁ אֶחָד לְאַרְבַּע מֵאוֹת. כֵּיצַד. מָכַר לוֹ עֶשֶׂר לִיטְרָא לַח נוֹתֵן לוֹ גֵּירוּמִין אֶחָד מֵעֶשְׂרָה בְּלִיטְרָא. וְאִם מָכַר לוֹ עֶשְׂרִים לִיטְרִין יָבֵשׁ נוֹתֵן לוֹ גֵּירוּמָיו אֶחָד מֵעֶשְׂרִים בְּלִיטְרָא. וְכֵן לְפִי חֶשְׁבּוֹן זֶה בֵּין רַב בֵּין מְעַט:

יד בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּמָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ לִמְכֹּר עַיִן בְּעַיִן. אֲבָל בְּמָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ לְהַכְרִיעַ חַיָּב לְהַכְרִיעַ לוֹ טָפַח:

טו הָיָה שׁוֹקֵל לוֹ עֶשֶׂר לִיטְרִין לֹא יֹאמַר לוֹ שְׁקֹל אַחַת אַחַת וְהַכְרַע אֶלָּא שׁוֹקֵל לוֹ עֲשָׂרָה בְּבַת אַחַת וְהֶכְרֵעַ אֶחָד לְכֻלָּן:

טז מָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ לָמֹד בְּדַקָּה לֹא יָמֹד בְּגַסָּה. בְּגַסָּה לֹא יָמֹד בְּדַקָּה. לִמְחֹק לֹא יִגְדֹּשׁ וְיוֹסִיף בְּדָמִים. וְכֵן אִם נָהֲגוּ לִגְדֹּשׁ לֹא יִמְחֹק וְיִפְחֹת מִן הַדָּמִים. אֶלָּא מוֹדֵד כִּמְנָהֵג הַמְּדִינָה:

יז בְּנֵי מְדִינָה שֶׁרָצוּ לְהוֹסִיף עַל הַמִּדּוֹת אוֹ עַל הַמִּשְׁקָלוֹת לֹא יוֹסִיפוּ יֶתֶר עַל שְׁתּוּת. שֶׁאִם הָיָה הַקַּב מֵכִיל חֲמִשָּׁה וַעֲשָׂאוּהוּ מֵכִיל שִׁשָּׁה הָרִשׁוּת בְּיָדָן. יֶתֶר עַל שִׁשָּׁה לֹא יַעֲשׂוּ:

יח הַסִּיטוֹן מְקַנֵּחַ אֶת מִדּוֹתָיו אַחַת לְשִׁלְשִׁים יוֹם. וּבַעַל הַבַּיִת אַחַת לִשְׁנַיִם עָשָׂר חֹדֶשׁ. וְהַחֲנְוָנִי מְקַנְּחָן פַּעֲמַיִם בְּשַׁבָּת. וּמְמַחֶה מִשְׁקְלוֹתָיו פַּעַם אַחַת בְּשַׁבָּת וּמְקַנֵּחַ מֹאזְנַיִם עַל כָּל מִשְׁקָל וּמִשְׁקָל כְּדֵי שֶׁלֹּא יַחְלִידוּ:

יט הַמְבַקֵּשׁ לִשְׁקֹל שְׁלֹשָׁה רְבִיעֵי לִיטְרָא נוֹתֵן לִיטְרָא בְּכַף מֹאזְנַיִם וְהַבָּשָׂר וּרְבִיעַ לִיטְרָא בְּכַף שְׁנִיָּה שֶׁאִם אַתָּה אוֹמֵר נוֹתֵן חֲצִי לִיטְרָא וּרְבִיעַ לִיטְרָא בְּכַף אַחַת שֶׁמָּא יִפֹּל רְבִיעַ הַלִּיטְרָא וְאֵין הַלּוֹקֵחַ רוֹאֶהוּ:

כ חַיָּבִין בֵּית דִּין לְהַעֲמִיד שׁוֹטְרִים בְּכָל מְדִינָה וּמְדִינָה וּבְכָל פֶּלֶךְ וּפֶלֶךְ שֶׁיִּהְיוּ מְחַזְּרִין עַל הַחֲנָיוֹת וּמְצַדְּקִין אֶת הַמֹּאזְנַיִם וְאֶת הַמִּדּוֹת וּפוֹסְקִין הַשְּׁעָרִים. וְכָל מִי שֶׁנִּמְצָא עִמּוֹ מִשְׁקָל חָסֵר אוֹ מִדָּה חֲסֵרָה אוֹ מֹאזְנַיִם מְקֻלְקָלִין יֵשׁ לָהֶם רְשׁוּת לְהַכּוֹתוֹ כְּפִי כֹּחוֹ וּלְקָנְסוֹ כְּפִי רְאוֹת בֵּית דִּין לְחַזֵּק הַדָּבָר. וְכָל מִי שֶׁמַּפְקִיעַ אֶת הַשַּׁעַר וּמוֹכֵר בְּיֹקֶר מַכִּין אוֹתוֹ וְכוֹפִין אוֹתוֹ וּמוֹכֵר כְּשַׁעַר הַשּׁוּק:

פרק ט

א כָּל הַגּוֹנֵב נֶפֶשׁ אָדָם עוֹבֵר בְּלֹא תַּעֲשֶׂה שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כ יג) (דברים ה טז) "לֹא תִגְנֹב". פְּסוּק זֶה הָאֲמוּר בַּעֲשֶׂרֶת הַדְּבָרִים הִיא אַזְהָרָה לְגוֹנֵב נְפָשׁוֹת. וְכֵן הַמּוֹכְרוֹ עוֹבֵר בְּלֹא תַּעֲשֶׂה שֶׁזֶּה בְּכְלַל (ויקרא כה מב) "לֹא יִמָּכְרוּ מִמְכֶּרֶת עָבֶד". וְאֵין לוֹקִין עַל שְׁנֵי לָאוִין אֵלּוּ מִפְּנֵי שֶׁהוּא

לָאו שֶׁנִּתַּן לְאַזְהָרַת מִיתַת בֵּית דִּין שֶׁנֶּאֱמַר (דברים כד ז) "כִּי יִמָּצֵא אִישׁ גֹּנֵב נֶפֶשׁ מֵאֶחָיו" וְגוֹ' וּמִיתָתוֹ בְּחֶנֶק:

ב אֵין הַגַּנָּב חַיָּב מִיתַת חֶנֶק עַד שֶׁיִּגְנֹב אֶת הַיִּשְׂרְאֵל וְיַכְנִיסֶנּוּ לִרְשׁוּתוֹ וְיִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ וְיִמְכְּרֶנּוּ לַאֲחֵרִים שֶׁנֶּאֱמַר (דברים כד ז) "וְהִתְעַמֶּר בּוֹ וּמְכָרוֹ". וַאֲפִלּוּ לֹא נִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ אֶלָּא בְּפָחוֹת מִשְּׁוֶה פְּרוּטָה כְּגוֹן שֶׁנִּשְׁעַן עָלָיו אוֹ נִסְמַךְ בּוֹ אַף עַל פִּי שֶׁהַנִּגְנָב יָשֵׁן הֲרֵי זֶה נִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ:

ג גְּנָבוֹ וְנִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ וּמְכָרוֹ וַעֲדַיִן הַגְּנוּב בִּרְשׁוּת עַצְמוֹ וְלֹא הִכְנִיסוֹ הַגַּנָּב לִרְשׁוּתוֹ פָּטוּר. גְּנָבוֹ וְהוֹצִיאוֹ לִרְשׁוּתוֹ וְנִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ וְלֹא מְכָרוֹ אוֹ מְכָרוֹ קֹדֶם שֶׁנִּשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ אוֹ נִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ וּמְכָרוֹ לְאֶחָד מִקְּרוֹבָיו שֶׁל גְּנוּב כְּגוֹן שֶׁמְּכָרוֹ לְאָבִיו אוֹ לְאֶחָיו הֲרֵי זֶה פָּטוּר שֶׁנֶּאֱמַר (דברים כד ז) "גֹּנֵב נֶפֶשׁ מֵאֶחָיו" עַד שֶׁיַּבְדִּילֶנּוּ מֵאֶחָיו וּמִקְּרוֹבָיו בַּמְּכִירָה. וְכֵן אִם גְּנָבוֹ וְהוּא יָשֵׁן וְנִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ כְּשֶׁהוּא יָשֵׁן וּמְכָרוֹ וַעֲדַיִן הוּא יָשֵׁן הֲרֵי זֶה פָּטוּר:

ד וְכֵן אִם גָּנַב אִשָּׁה וּמְכָרָהּ לְעֻבָּרִיָּה בִּלְבַד כְּגוֹן שֶׁהִתְעָנָה עַל הַלּוֹקֵחַ שֶׁזּוֹ הִשְׁפִּחָה לִי וְאֵין לְךָ אֶלָּא הַוְלָדוֹת הֲרֵי זֶה פָּטוּר:

ה הַגּוֹנֵב אֶת בְּנוֹ אוֹ אֶת אָחִיו הַקָּטָן וְכֵן הָאַפּוֹטְרוֹפִּין שֶׁגָּנְבוּ אֶת הַיְתוֹמִים שֶׁהֵן סְמוּכִין אֻצְלָם וּבַעַל הַבַּיִת שֶׁגָּנַב אֶחָד מִבְּנֵי בֵּיתוֹ הַסְּמוּכִין עַל שֻׁלְחָנוֹ וּמְלַמֵּד תִּינוֹקוֹת שֶׁגָּנַב אֶחָד מִן הַקְּטַנִּים הַלּוֹמְדִים אֻצְלוֹ. אַף עַל פִּי שֶׁנִּשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ וּמְכָרוֹ פָּטוּר שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כא טז) "וְנִמְצָא בְיָדוֹ" פָּרַט לְאֵלּוּ שֶׁהֵן מְצוּיִין בְּיָדָם:

ו אֶחָד הַגּוֹנֵב אֶת הַגָּדוֹל אוֹ הַגּוֹנֵב אֶת הַקָּטָן בֶּן יוֹמוֹ שֶׁכָּלוּ לוֹ חֲדָשָׁיו בֵּין זָכָר בֵּין נְקֵבָה בֵּין שֶׁהָיָה הַגַּנָּב אִישׁ אוֹ אִשָּׁה הֲרֵי אֵלּוּ נֶהֱרָגִין שֶׁנֶּאֱמַר (דברים כד ז) "גֹּנֵב נֶפֶשׁ" מִכָּל מָקוֹם. וְאֶחָד הַגּוֹנֵב אֶת יִשְׂרָאֵל אוֹ שֶׁגָּנַב גֵּר אוֹ עֶבֶד מְשֻׁחְרָר שֶׁנֶּאֱמַר (דברים כד ז) "נֶפֶשׁ מֵאֶחָיו" וְאֵלּוּ בִּכְלַל אַחֵינוּ הֵן בְּתוֹרָה וּבְמִצְוֹת. אֲבָל הַגּוֹנֵב אֶת הָעֶבֶד אוֹ מִי שֶׁחֶצְיוֹ עֶבֶד וְחֶצְיוֹ בֶּן חוֹרִין פָּטוּר:

ז הַבָּא בַּמַּחְתֶּרֶת בֵּין בַּיּוֹם בֵּין בַּלַּיְלָה אֵין לוֹ דָּמִים אֶלָּא אִם הֶרְגוֹ בַּעַל הַבַּיִת אוֹ שְׁאָר הָאָדָם פָּטוּרִין. וּרְשׁוּת יֵשׁ לַכֹּל לְהָרְגוֹ בֵּין בְּחֹל בֵּין בְּשַׁבָּת בְּכָל מִיתָה שֶׁיְּכוֹלִין לְהַמִּיתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כב א) "אֵין לוֹ דָּמִים":

ח וְאֶחָד הַבָּא בַּמַּחְתֶּרֶת אוֹ גָּנַב שֶׁנִּמְצָא בְּתוֹךְ גַּגּוֹ שֶׁל אָדָם אוֹ בְּתוֹךְ חֲצֵרוֹ אוֹ בְּתוֹךְ קַרְפִּיפוֹ בֵּין בַּיּוֹם בֵּין בַּלַּיְלָה. וְלָמָּה נֶאֱמַר (שמות כב א) "מַחְתֶּרֶת" לְפִי שֶׁדֶּרֶךְ רֹב הַגַּנָּבִים לָבוֹא בַּמַּחְתֶּרֶת בַּלַּיְלָה:

ט וּמִפְּנֵי מָה הִתִּירָה תּוֹרָה דָּמוֹ שֶׁל גַּנָּב אַף עַל פִּי שֶׁבָּא עַל עִסְקֵי מָמוֹן. לְפִי שֶׁחֶזְקָתוֹ שֶׁאִם עָמַד בַּעַל הַבַּיִת לְפָנָיו וּמְנָעוֹ יַהֲרֹגֶנּוּ וְנִמְצָא זֶה הַנִּכְנָס לְבֵית חֲבֵרוֹ לִגְנֹב כְּרוֹדֵף אַחַר חֲבֵרוֹ לְהָרְגוֹ. וּלְפִיכָךְ יֵהָרֵג בֵּין שֶׁהָיָה גָּדוֹל בֵּין שֶׁהָיָה קָטָן בֵּין זָכָר בֵּין נְקֵבָה:

י הָיָה הַדָּבָר בָּרוּר לְבַעַל הַבַּיִת שֶׁזֶּה הַגַּנָּב הַבָּא עָלָיו אֵינוֹ הוֹרְגוֹ וְלֹא בָּא אֶלָּא עַל עִסְקֵי מָמוֹן אָסוּר לְהָרְגוֹ וְאִם הָרָגוֹ הֲרֵי זֶה הוֹרֵג נָפֶשׁ. שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כב ב) "אִם זָרְחָה הַשֶּׁמֶשׁ עָלָיו" אִם בָּרוּר לְךָ הַדָּבָר כַּשֶּׁמֶשׁ שֶׁיֵּשׁ לוֹ שָׁלוֹם עִמְּךָ אֶל תַּהַרְגֵהוּ. לְפִיכָךְ אָב הַבָּא בַּמַּחְתֶּרֶת עַל בְּנוֹ אֵינוֹ נֶהֱרָג שֶׁוַּדַּאי שֶׁאֵינוֹ הוֹרְגוֹ. אֲבָל הַבֵּן הַבָּא עַל אָבִיו נֶהֱרָג:

יא וְכֵן הַגַּנָּב שֶׁגָּנַב וְיָצָא. אוֹ שֶׁלֹּא גָּנַב וּמְצָאוֹ יוֹצֵא מִן הַמַּחְתֶּרֶת הוֹאִיל וּפָנָה עֹרֶף וְאֵינוֹ רוֹדֵף יֵשׁ לוֹ דָּמִים. וְכֵן אִם הִקִּיפוּהוּ בְּנֵי אָדָם אוֹ עֵדִים אַף עַל פִּי שֶׁעֲדַיִן הוּא בִּרְשׁוּת זֶה שֶׁבָּא עָלָיו אֵינוֹ נֶהֱרָג. וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר אִם בָּא לְבֵית דִּין שֶׁאֵינוֹ נֶהֱרָג:

יב וְכֵן הַבָּא בַּמַּחְתֶּרֶת לְתוֹךְ גִּנְתּוֹ אוֹ לְתוֹךְ שָׂדֵהוּ אוֹ לְתוֹךְ הַדִּיר וְהַסַּהַר יֵשׁ לוֹ דָּמִים. שֶׁחֶזְקָתוֹ שֶׁבָּא עַל הַמָּמוֹן בִּלְבַד לְפִי שֶׁאֵין רֹב הַבְּעָלִים מְצוּיִים בִּמְקוֹמוֹת אֵלּוּ:

יג כָּל גַּנָּב שֶׁיֵּשׁ לוֹ דָּמִים אִם נָפַל עָלָיו גַּל בְּשַׁבָּת מְפַקְּחִים עָלָיו. וְאִם שָׁבַר כֵּלִים בְּבִיאָתוֹ חַיָּב בְּתַשְׁלוּמִין. אֲבָל מִי שֶׁאֵין לוֹ דָּמִים שֶׁשָּׁבַר כֵּלִים בְּבִיאָתוֹ פָּטוּר כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ: סְלִיקוּ לְהוּ הִלְכוֹת גְּנֵבָה בְּסַ"ד